

Elisa Sundfors

ASIAKKAIDEN KOKEMUKSIA MATALAN KYNNYKSEN PALVELUSTA SOITEN AIKUISSOSIAALITYÖSSÄ KOKKOLASSA

Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosionomi koulutus
Maaliskuu 2023

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Maaliskuu 2023	Tekijä/tekijät Elisa Sundfors
Koulutus Sosionomi	☒ AMK ☐ YAMK	
Työn nimi ASIAKKAIDEN KOKEMUKSIA MATALAN KYNNYKSEN PALVELUSTA SOITEN AIKUIS-SOSIAALITYÖSSÄ KOKKOLASSA		
Työn ohjaaja Anne Jaakonaho		Sivumäärä 37+ 7
Työelämäohjaaja Saara-Mari Olausson ja Erica Heikkilä		
<p>Opinnäytetyöni toteutui laadullisen tutkimusperinteen mukaisesti. Sen tarkoituksena oli selvittää yhtä Soiten aikuissosiaalityössä toimivaa matalan kynnyksen palvelua, aamupalatoimintaa, ja tuoda esille, miten toiminta on tavoittanut palvelujen ulkopuolella olevia syrjäytymisvaarassa olevia, sekä yksinäisiä että parisuhteessa olevia yli 18-vuotiaita henkilöitä palveluiden piiriin ja lisännyt heidän kokemustaan osallisuudesta toiminnan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli muodostaa käsitys, miten aamupalatoiminnassa käyneet henkilöt ovat palvelun kokeneet, ja selvittää, miten Soite on onnistunut vastaamaan palvelussa käyneiden henkilöiden tarpeisiin. Tavoitteena on avata näitä asioita niin aamupalatoiminnan kuin myös toiminnan käyttäjien näkökulmasta. Näiden näkökulmien kautta saadaan selville, miten toiminnassa on onnistuttu ja miten toimintaa voidaan jatkossa kehittää paremmaksi ja tehokkaammaksi, hyödyntäen opinnäytetyötä.</p> <p>Opinnäytetyön asiakaskyselyyn osallistuneet kokivat, että he olivat saaneet apua ja hyötyä elämänsä ja saaneet uudenlaista sisältöä, kokeneet iloa, onnea ja osallisuuden lisääntyntä hyötyä omassa arkipäivässään. Heillä oli tunne siitä, että heistä välitetään ja heitä halutaan auttaa pääsemään osalliseksi yhteiskunnan palvelutarjonnasta. Monet olivat saaneet itselleen uusia ystäviä, ja heidän yksinäisyyden tunteensa oli vähentynyt. Aamupalatoiminnan näkökulmasta katsottuna palvelua käyttäneet ovat myös hyötynyt siitä sen alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. He ovat saaneet apua omiin elämänhaasteisiinsa sekä elämänongelmiinsa, sekä saaneet tarvitsemaansa tukea ja sosiaaliohjausta liittyen toimintaan, palvelujärjestelmään, etuuksiin ja tukiin liittyvissä asioissa. Aineiston analysoinnissa käytettiin induktiivista sisällönanalyysia.</p> <p>Kyselystä selviää asiakkaiden kiinnostus olla mukana jossakin sellaisessa toiminnassa, jossa heille on tarjolla tukea, huolenpitoa sekä tunnetta yhteisesti rakennetusta hyvinvoinnista. Keskusteluaiheissa esille nousi paljon erilaisia toimintaan, palvelujärjestelmään, etuuksiin ja tukiin liittyviä asioita, joille aamupalatoiminnassa käyneillä henkilöillä oli omassa elämäntilanteessaan suuri tarve.</p>		

Asiasanat

aamupalatoiminta, matalan kynnyksen palvelut, osallisuus, sosiaaliohjaus, syrjäytyminen ja syrjäytymisen ehkäisy.

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date March 2023	Author Elisa Sundfors
Degree programme Bachelor of social services		
Name of thesis CLIENTS' EXPERIENCES OF THE LOW-THRESHOLD SERVICE AT SOITE'S ADULT SOCIAL WORK IN KOKKOLA		
Centria supervisor Anne Jaakonaho		Pages 37+7
Instructor representing commissioning institution or company Saara-Mari Olausen and Erica Heikkilä		
<p>The thesis was realized in accordance with the qualitative research tradition and its purpose was to open a low-threshold service operating in Soite's adult social work, breakfast activities, and find out, how the activity has reached those at risk of exclusion who are outside the services, people over 18 years old, who are single or in a relationship and increase their participation in accordance with the original plan of the activity.</p> <p>The aim of the thesis was to form a perception how the people who have been to the breakfast service have experienced the service and thus to find out how Soite has managed to meet their needs? The goal is to open these issues from the point of view of both the breakfast service and the users of the service. Through these points of view, it is possible to find out how successful the activity has been and how the operation can be developed to be better and more efficient in the future, using the thesis.</p> <p>Those who participated in the client survey of the thesis felt that they had received help and benefit in their lives and gained new content, experienced joy, happiness, and the increased benefit of participation in their everyday life. They had the feeling that they were cared for, and they want to be helped to participate in society's service offering. Many had made new friends, and their feelings of loneliness had decreased. From the perspective of breakfast operations, those who used the service have also benefited from it in accordance with its original plan. They have received help with their own life challenges and life problems, as well as received the support and social guidance they need in relation to activities, the service system, benefits and subsidies. Inductive content analysis was used in the data analysis.</p> <p>The survey reveals the customers' desire to be involved in an activity where they are offered support, care and a sense of well-being built together. In the discussion topics, many different issues related to the operation, service system, benefits and subsidies came up, for which the people who visited the breakfast activity had a great need in their own life situation.</p>		
Key words breakfast activities, exclusion, involvement, low threshold services, prevention of exclusion and social guidance.		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 OPINNÄYTETYÖN KESKEISTÄ TIETOPERUSTAA	3
2.1 Matalan kynnyksen palvelut Soitessa	3
2.2 Matalan kynnyksen sosiaaliohjaus Soiten aamupalatoiminnassa	5
2.3 Syrjäytymisen käsite liittyen opinnäytetyöhön	7
2.4 Osallisuuden merkitys aamupalatoiminnassa	11
3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	14
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	15
4.1 Opinnäytetyön lähtökohdat ja tutkimusmenetelmä	15
4.2 Kohderyhmä ja aineistonkeruumenetelmä	16
4.3 Aineiston analyysi	17
5 OPINNÄYTETYÖN KESKEISET TULOKSET	19
5.1 Miten asiakkaat ovat kokeneet aamupalatoiminnan?	19
5.2 Miten aamupalatoiminta on edistänyt syrjäytymisen ehkäisyä?	19
5.3 Miten aamupalatoiminta on lisännyt osallisuuden tunnetta?	19
5.4 Miten aamupalatoiminta on vastannut sen alkuperäistä suunnitelmaa?	22
5.5 Miten aamupalatoiminnalla tavoitettu palvelujärjestelmän ulkopuolelle jääneitä, avun tarpeessa olevia ihmisiä?	22
5.6 Miten aamupalatoiminta on vastannut asiakkaiden tarpeisiin?	22
6 POHDINTA	27
6.1 Opinnäytetyön eteneminen	27
6.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	29
6.3 Johtopäätökset	31
6.4 Jatkotutkimushaasteet ja tulosten hyödynnettävyys	32
6.5 Oma ammatillinen kasvuni	32
LÄHTEET	35
LIITTEET	

Liite 1. Esittelykirje

Liite 2. Asiakaskysely

Liite 3. Soite, pilotti 2, Teams-kokous, 5.1.2021

Liite 4. Aamupalatoiminnan raportti 8.1.2021–10.12.2021

Liite 5. Aamupalatoiminnan raportti 4.2.2022–14.10.2022

Liite 6. Tutkimuslupapäätös

Liite 7. Otso-pilotti

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Vastaajien ikäjakauma24

TAULUKKO 2. Mitä kautta kuullut aamupalatoiminnasta?.....24

TAULUKKO 3. Lisätekstikenttään annetut vastaukset.....24

TAULUKKO 4. Vastaajien tyytyväisyys aamupalatoimintaan.....	25
TAULUKKO 5. Toiminnan kautta apua saaneet henkilöt.....	25
TAULUKKO 6. Asiakkaiden saamat hyödyt aamupalatoiminnasta.....	25
TAULUKKO 7. Lisätekstikenttään annetut vastaukset.....	25
TAULUKKO 8. Asiakkaiden ajatuksia lisätoiminnasta.....	26

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tilaaja oli Soiten aikuissosiaalityö, Kokkola. Opinnäytetyöni kohdistuu aikuissosiaalityössä toimivaan matalan kynnyksen palveluun, aamupalatoimintaan. Palvelun kautta pyritään tavoittamaan palvelujärjestelmän ulkopuolelle jääneitä, avun tarpeessa olevia ihmisiä. Palvelussa käytetään jalkautuvan sosiaalityön menetelmiä, osallistumista ja vertaistukea edistävää ryhmätoimintaa sekä kehitetään sosiaalityö- työparityöskentelyä. (LIITE 3.)

Opinnäytetyöni toteutui laadullisen tutkimusperinteen mukaisesti. Sen tarkoituksena oli selvittää yhtä Soiten aikuissosiaalityössä toimivaa matalan kynnyksen palvelua, aamupalatoimintaa. Tarkoituksena oli tuoda esille, miten toiminta on tavoittanut palvelujen ulkopuolella olevia syrjäytymisvaarassa olevia, sekä yksinäisiä että parisuhteessa olevia yli 18-vuotiaita henkilöitä palveluiden piiriin ja lisännyt heidän kokemustaan osallisuudesta toiminnan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti.

Opinnäytetyön tavoitteena oli muodostaa käsitys, miten aamupalatoiminnassa käyneet henkilöt ovat palvelun kokeneet, ja selvittää, miten Soite on onnistunut vastaamaan palvelussa käyneiden henkilöiden tarpeisiin. Tavoitteena oli avata näitä asioita niin aamupalatoiminnan kuin myös toiminnan käyttäjien näkökulmasta. Näiden näkökulmien kautta saatiin selville, miten toiminnassa on onnistuttu ja miten toimintaa voidaan jatkossa kehittää paremmaksi ja tehokkaammaksi, hyödyntäen opinnäytetyötä.

Opinnäytetyössä esiintyvä matalan kynnyksen toiminta on osa Soite 2.0 Tulevaisuuden sote-keskus -hanketta, ja toimintaa on alkuun rahoitettu valtionavustuksin (Soite 2.0 -hankekokonaisuuden tilannekatsaus). Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteiden ohjelmassa kehitetään kansalaisille tärkeitä perustason sosiaali- ja terveystieteiden palveluita. Tämän hankkeen tarkoituksena on saada palvelut asiakkaille sujuvasti yhdellä yhteydenotolla. Painopiste on laitettu peruspalveluihin sekä varhaiseen ongelmien ehkäisyyn. (Soite 2.0 Tulevaisuuden sote-keskus -hanke.) Tällä hetkellä toiminta toteutuu jatkuvana, Soiten rahoittamana toimintana.

Aikuissosiaalityössä toteutuu monialainen yhteistyö eri tahojen kanssa asiakkaan oman palvelutarpeen mukaan (Aikuissosiaalityö 2022). Opinnäytetyössäni esille nousee tästä Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeesta erityisesti se, että vahvistetaan sekä matalan kynnyksen että kotiin vietäviä palveluita. Lisäksi nousee esille perustason sosiaalipalvelut, palveluihin pääseminen yhdellä yhteydenotolla, sekä

panostaminen varhaiseen ongelmien ehkäisyyn. Matalan kynnyksen palveluissa ei tehdä palvelutarpeenarviointia, eikä siellä käyvistä henkilöistä kirjata mitään tietoja sosiaaliseen tietojärjestelmään.

Aamupalatoiminta on yksi Osallistavan sosiaalityön menetelmien pilotin (Otso) toimintamallia (LIITE 7). Aamupalatoiminta on avointa kaikille ja toteutuu kerran viikossa, perjantai-aamuisin. Sen kautta tavoitellaan syrjäytymisen vaarassa olevia sekä yksinäisiä ihmisiä heille oikeiden palveluiden piiriin, heidän omista tarpeistaan lähtien. Aamupalatoiminnan tavoite on myös osata neuvoa ja ohjata asiakkaita heille tärkeissä oman elämän asioissa juuri heille oikealla hetkellä. Lisäksi toiminnalla vahvistetaan syrjäytymisvaarassa olevien osallistamista oman arjen hallintaan. Kaikki mieltä askarruttavat asiat ja ongelmat saa nostaa esille ja heitä autetaan sitten selviämään niistä. Tarve voi olla esimerkiksi neuvontaa siitä, mitä palvelua asiakas juuri sillä hetkellä tarvitsee, ohjausta raha-asioihin, asumiseen, lääkärissä käymiseen tai apua erilaisten kaavakkeiden täyttämiseen. Apua tarvitsevat henkilöt ovat yleensä niitä, jotka eivät muuten osaisi hakea heille tarvittavia palveluja. Samalla he pääsevät tapamaan muita ihmisiä ja saavat kokea vertaistukea. Aineistonkeruumenetelmänä opinnäytetyössä käytettiin asiakaskyselyä ja aineiston analysoinnissa käytettiin induktiivista sisällönanalyysiä Webropol-ohjelmaa hyödyntäen.

2 OPINNÄYTETYÖN KESKEISTÄ TIETOPERUSTAA

Tässä luvussa tuon esille opinnäytetyöni keskeisen tietoperustan. Tietoperustaan kuuluvat aihealueet matalan kynnyksen palvelut Soitessa, matalan kynnyksen sosiaaliohjaus Soiten aamupalatoiminnassa, syrjäytymisen käsite liittyen opinnäytetyöhön sekä osallisuuden merkitys aamupalatoiminnassa.

2.1 Matalan kynnyksen palvelut Soitessa

Kaikille ihmisille erilaisiin palveluihin pääsy on osa sosiaalista osallisuutta. Matalan kynnyksen palveluilla yritetään tavoittaa henkilöitä, jotka jostain syystä ovat ajautuneet palvelujen ulkopuolelle. Matalan kynnyksen palvelujen tavoitteena on, että henkilöllä, joka palveluja tarvitsee, olisi matala kynnys hakeutua niiden pariin. Käytännössä matalan kynnyksen palveluja määrittävät suurimmalta osin toiminnan sisältö ja asiakaskunta. (Leemann & Hämäläinen 2015, 1.)

Huono-osaisuuspalvelujen tarkoitus on turvata asunnottomille ja muista syistä huonossa asemassa oleville mahdollisuus ravintoon, puhtauteen, lepoon, turvaan ja sosiaalisiin kohtaamisiin vaatimatta heiltä kuitenkaan perusteellista elämänmuutosta. Matalan kynnyksen palveluilla on täten ajatuksena tarjota yksilöille perushoitoa helposti toteutettavilla ja saatavilla tavoilla. Matalan kynnyksen palveluilla on tavoitteena lisätä koko yhteisön turvallisuutta sekä viihtyvyyttä ja edistää huono-osaisten omaa hakeutumista palveluihin. (Törmä 2009.)

Nykyisessä hoitojärjestelmässä sekä yleisessä keskustelussa matalalla kynnyksellä tarkoitetaan lähes kaikkia palveluja ja hoitomuotoja, joihin tämän palvelun järjestäjä pyrkii aktiivisesti tavoittamaan joi-takin tiettyjä kohderyhmiä. Matalan kynnyksen palvelun tunnusmerkkinä ilmaistaan monesti helposti lähestyttävyys myös psyykkisesti. (Törmä 2009.)

Matalan kynnyksen palvelujen onnistumiselle on oleellista hyvä integraatio sosiaali- ja terveysten palvelujen välillä, eri toimijoiden kanssa hyvin integroitu suunnitelma sekä ammattitaitoinen tuen- ja eri palvelujen tarpeiden tunnistaminen. (Matalan kynnyksen palvelut, Innokylä 2022.)

Matalan kynnyksen palveluihin on helppo tulla. Palvelut pyrkivät madaltamaan esteitä palvelujen ulkopuolelle jääneiltä ja saamaan heidät tämän kautta erilaisten palvelujen piiriin. Se, että jää palvelujen

ulkopuolelle voi johtua esim. fyysisistä ja psyykkisistä esteistä, häpeän tunteesta, monista yhtäaikaista ongelmista, pitkistä jonoista julkisissa palveluissa jne. (Leemann & Hämäläinen 2015, 2–3.)

Sosiaalihuoltolaki määrittelee 33§ sosiaalihuollon saatavuuden ja saavutettavuuden. Tämä lakipykälä avaa henkilön oikeutta lakisääteisiin palveluihin.

Sosiaalihuoltolaki 33 §

Sosiaalihuollon saatavuus ja saavutettavuus

Sosiaalihuollon suunnittelusta ja toteuttamisesta on pidettävä huolta sen mukaan kuin tässä laissa tai muutoin säädetään. Sosiaalipalvelujen tulee olla sisällöltään ja laadultaan sellaisia kuin lainsäädäntö edellyttää.

Yleiset hyvinvointialueen sosiaalipalvelut on toteutettava siten, että ne soveltuvat kaikille asiakkaille. Tarvittaessa avun ja tuen tarpeessa oleva henkilö on ohjattava erityispalvelujen piiriin. Palvelut on lähtökohtaisesti toteutettava siten, että niihin on mahdollista haakeutua oma-aloitteisesti riittävän aikaisessa vaiheessa. (8.7.2022/589).

Suomessa henkilöllä on oikeus päästä sosiaalipalvelujärjestelmään ja tämä asia säädetään perustuslaissa sekä erityislaeissa. Perustuslain 18 § turvaa kaikille oikeuden työhön sekä elinkeinovapauteen. Perustuslain 19 § takaa taas kaikille oikeuden perustoimeentuloon ja erityisesti heille, jotka eivät kykene turvaamaan itse ihmisarvoista elämää. Tämä sama artikla myös veloittaa julkisen vallan tarjoamaan kaikille sosiaali- ja terveyspalveluja. Kaikkein keskeisin laki sosiaalipalvelujen järjestämisessä on sosiaalihuoltolaki. Vuonna 2015 voimaan tulleella uudella sosiaalihuoltolailla on tarkoitus turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet. (Leemann & Hämäläinen 2015, 2.) Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan kaikilla apua tarvitsevilla henkilöillä tulee olla oikeus saada palveluja sekä valtion on turvattava ja taattava palvelujen saanti (Asiakkaan ja potilaan oikeudet 2022).

Matalan kynnyksen palvelujen onnistumiselle on oleellista integraatio sosiaali- ja terveyden hoidon sisällä, ammattitaitoinen tuen ja palvelun tarpeen tunnistaminen sekä eri toimijoiden kanssa integroitu suunnitelma. Moniammatillista matalan kynnyksen apua on saatavilla päihde- ja mielenterveystoimissa sekä kunnan sisällä toimivissa perhekeskuksissa. Matalan kynnyksen palveluiksi luetaan lisäksi kaikki avoimet päivätoimintapalvelut, terveysneuvontapisteet sekä etsivät ja jalkautuvat palvelut. (Matalan kynnyksen palvelut 2022.)

Matalan kynnyksen palvelut edistävät palvelujen ulkopuolelle jääneiden sosiaalista osallisuutta myös omilla toimintatavoillaan. Matalan kynnyksen palvelut tarjoavat usein toimintaa, joka ylläpitää sosiaalisia taitoja, aktivoi asiakkaita, voimaannuttaa sekä harjoittaa heidän oma-aloitteisuuttaan. Matalan kynnyksen palvelujen toimintaa voidaankin pitää myös sosiaali- ja työllisyyspolitiikan näkökulmasta eräänlaisena aktivointikannustimena. Matalan kynnyksen palveluissa on peruspiirteitä, periaatteita ja ominaisuuksia, jotka tukevat hyvin palvelujen tarpeessa olevia aikuisia henkilöitä. Näitä ovat palveluihin pääseminen ilman ajanvarausta sekä lähetettä, joustaviksi tehdyt palvelut, palvelujen hyvä sijainti ja niiden maksuttomuus sekä, että palveluissa voi asioida anonyymisti. Palveluissa on vähennetty byrokratiaa ja niiden olemassaoloon saa apua ja tukea. Matalan kynnyksen palveluissa arvostetaan asiakasta sekä hänen omaa tahtoaan ja sitä ilmiötä, jota siinä palvelussa heille tarjotaan. Palvelut ovat asiakkaille vaivattomia ja ne toteutetaan asiakaslähtöisesti ja heidän omilla ehdoillaan. Matalan kynnyksen palveluissa pyritään eri palvelujen yhdistämiseen. Siten asiakas voi sieltä saada terveysneuvonnan lisäksi myös mielenterveys-, päihde- tai sosiaalityön palveluja yhteistyössä näiden ammattilaisten kanssa. (Leemann & Hämäläinen 2015, 3–5.)

Soiten aikuissosiaalityössä, Kokkolassa, toteutuu monialainen yhteistyö eri tahojen kanssa asiakkaan oman palvelutarpeen mukaan (Aikuissosiaalityö 2022). Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeessa vahvistetaan erityisesti sekä matalan kynnyksen että kotiin vietäviä palveluita, sekä pääsyä perustason sosiaalipalveluihin yhdellä yhteydenotolla. Lisäksi hankkeessa panostetaan varhaiseen ongelmien ehkäisyyn. Matalan kynnyksen palveluissa ei tehdä palvelutarpeenarviointia, eikä siellä käyvistä henkilöistä kirjata mitään tietoja sosiaaliseen tietojärjestelmään. (Soite 2.0 Tulevaisuuden sote-keskus -hanke 2022.)

2.2 Matalan kynnyksen sosiaaliohjaus Soiten aamupalatoiminnassa

Sosiaaliohjaus on sosiaalihuoltolain 16 § mukaisesti yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen neuvontaa, ohjausta ja tukea erilaisten palvelujen käytössä sekä lisäksi yhteistyötä erilaisten tukimuotojen yhteensovittamisessa. Sosiaaliohjauksen tavoitteena on yksilöiden hyvinvoinnin sekä osallisuuden edistäminen tukemalla ja vahvistamalla heidän omaa elämänhallintaansa ja toimintakykyään. Nyky-yhteiskunnassa sosiaaliohjauksen tarve on kovasti lisääntynyt palvelujärjestelmien laajentuessa sekä ollessa pirstaleista toimintaa. Henkilöt, jotka palveluja hakevat, tarvitsevat usein myös henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa tarjolla olevista palveluista, niiden ehdoista ja lisäksi myös tukea erilaisten palvelujen ja etuuk-sien hakemisessa. (Sosiaaliohjaus 2022.)

Sosiaalihuoltolaissa sosiaaliohjauksen tavoitteet ja sisältö ovat asiakkaan elämänhallinnan ja arjen sujuvuuden, hyvinvoinnin sekä toimintakyvyn edistäminen. Asiakkaan omatoimisen ja itsenäisen pärjäämisen sekä osallisuuden edistämisen ovat sosiaaliohjauksen päämääriä, ja sen kulmakiviä ovat henkilön itsenäisyys, toimijuus sekä yhdenvertainen osallisuus. (Talentia-lehti 2016, Sosiaaliohjauksen monitoisuus.)

Monet henkilöt tarvitsevat apua ja tukea myös oman arkielämän sujuvoittamiseksi. Sosiaaliohjaus voi tämän vuoksi olla myös sitä, että joskus avuntarpeessa oleva henkilö haetaan kotoa ja saatetaan oikeiden palvelujen ja toimintojen pariin. Henkilöt, jotka esimerkiksi ovat jääneet koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle syystä tai toisesta, saattavat tarvita pitkäjänteistä ohjausta päästäkseen omassa elämässä eteenpäin. Silloin tärkeää sosiaaliohjauksen kannalta on asiakkaan joustava kohtaaminen, tuki sekä motivointi omaan itsenäiseen tekemiseen. (Sosiaaliohjaus 2022.)

Sosiaaliohjauksessa lähtökohdan muodostaa asiakkaan oma elämäntilanne, ja siinä tulee ottaa huomioon ihmisen ikä- sekä elämänvaihe ja siinä ilmenneet elämänkriisit. Sosiaaliohjauksessa tulee huomioida myös asiakkaan fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi sekä hänen voimavaransa ja toimintakykynsä. Nämä antavat kehykset asiakkaan avun, tuen muotojen sekä palvelujen jäsentämiseen asiakkaan arjen sujuvuuden määrittämisen lisäksi. (Helminen 2016, 15.)

Sosiaaliohjauksessa toteutetaan erilaisia menetelmiä asiakkaan tilanteen mukaan. Siihen kuuluu sisältöään tiedottaminen, neuvominen, kuten eri tukimuodoista ja palveluista kertominen. Sosiaaliohjauksessa asiakasta tuetaan omana toimijana sekä pyritään lisäämään hänen omia voimavarojansa arjessa selviämiseen. Toiminta kuvaa myös hyvin sosiaaliohjausta, ja tämä toiminta on yleensä yhdessä toimimista arjen käytäntöihin liittyvissä arkisissa asioissa. (Helminen 2016, 19, 23.)

Opinnäytetyössä esiintyvä matalan kynnyksen toiminta on osa Soite 2.0 Tulevaisuuden sote-keskus -hanketta ja toimintaa on alkuun rahoitettu valtionavustuksella (Soite 2.0 -hankekokonaisuuden tilannekatsaus). Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmassa kehitetään kansalaisille tärkeitä perustason sosiaali- ja terveystalouksia. Tämän hankkeen tarkoituksena on saada palvelut asiakkaille sujuvasti yhdellä yhteydenotolla. Painopiste on laitettu peruspalveluihin sekä varhaiseen ongelmien ehkäisyyn. (Soite 2.0 Tulevaisuuden sote-keskus -hanke; Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus ohjelman tavoitteet 2022.) Syksystä 2022 toiminta on toteutunut jatkuvana, Soiten rahoittamana toimintana.

Aamupalatoiminta on yksi Osallistavan sosiaalityön menetelmien pilotin (Otso) toimintamalli. Otso-pilotissa työmenetelmiä käytetään laajasti ja tavoitteellisesti. Näin menetelmät lisäävät palvelun vaikuttavuutta sekä asiakasosallisuutta. Aamupalatoiminta on Soiten aikuissosiaalityössä, Kokkolassa, toimiva yksi matalan kynnyksen palvelu. Toiminta on tarkoitettu kaikenikäisille aikuisille, yli 18-vuotiaille ihmisille, jotka jonkin syyn vuoksi kuuluvat syrjäytymisen vaarassa oleviin, parisuhteessa eläviin tai yksinäisiin henkilöihin. Lisäksi toiminnalla tavoitellaan kokemusta osallisuuden lisäämisestä. (LIITE 3.)

Toiminta toteutuu kerran viikossa, perjantai-aiamuksin. Aamupalatoimintaa varten Soite on vuokrannut erillisen tilan, jonne kaikki, jotka vain haluavat, voivat tulla. Paikassa tarjoillaan ilmainen aamupala, johon kuuluu puuro, leipä sekä kahvi. Aamupalan ohessa käydään samalla sinne tulleiden kanssa keskusteluja, ja he saavat kertoa omia ajatuksiaan, tuntemuksiaan sekä mitä ovat vaikka tehneet kuluneen viikon aikana. Samalla heillä on mahdollisuus kysyä mieltä painavia asioita esimerkiksi omaan elämiseen, terveyteen tai taloudelliseen tilanteeseen liittyvistä asioista (LIITE 4–5). Sosiaaliohjaajat sitten auttavat ja neuvovat heitä heidän tarpeissaan ja ongelmatilanteissaan, ohjaten heitä saamaan oikean avun tai esim. jonkin tärkeän kaavakkeen/hakemuksen täytettyä. Tämä toiminta on vapaaehtoista ja tapahtuu siellä käyvien henkilöiden ehdoilla. Ketään ei pakoteta tekemään mitään, mitä eivät halua tai mistä he eivät pidä.

2.3 Syrjäytymisen käsite liittyen opinnäytetyöhön

Syrjäytymisen voidaan katsoa olevan jatkumo lapsuuden ja nuoruuden ongelmille. Syrjäytyneillä henkilöillä on nähty lukuisia ongelmia jo lapsuudessa ja nuoruudessa, kun taas koulutetuilla, jotka eivät ole kärsineet pitkittyneestä työttömyydestä, ongelmia on nähty vain vähän. Ainoastaan toimeentulon vaikeudet ovat olleet koulutetuilla työttömillä kouluttamattomia työllisiä yleisempiä. Kouluttamattomuus on jopa pitkäaikaista työttömyyttä vahvemmin ollut yhteydessä muihin ongelmiin. Toimeentulo-ongelmien jälkeen voimakkaimmin syrjäytymiseen yhdistyvät kodin ulkopuolelle sijoitus, päihdeongelma, rikostuomio sekä vanhempien köyhyys mitattuna toimeentulotuen tarpeella. (Paananen, Surakka, Kainulainen, Ristikari & Gissler 2019, 123–124.) Syrjäytymisen yhteiskuntapoliittisia riskitekijöitä ovat: taloudellinen syrjäytyminen, terveydelliset ongelmat, työmarkkinoilta, asuntomarkkinoilta tai koulutuksesta syrjäytyminen sekä jokin muu tekijä (Raunio 2006, 128).

Syrjäytyminen on joutumista sivuun sosiaalisista suhteista, vaikuttamisen mahdollisuuksista, oman vallan käytöstä. Se on sivuun joutumista koulutuksesta ja yhteisöllisestä toiminnasta sekä mahdollisuudesta osallistua työhön. Syrjäytyminen koetaan ja nähdään melkein aina kielteisenä asiana. Syrjäytymisellä tarkoitetaan yleensä sekä syrjäytymistä tuottavaa prosessia sekä siihen liittyvää syrjäytynyttä asemaa. Yksilölle syntyy syrjäytynyt asema silloin, kun hänen huono ja heikko asemansa vakiintuu pitkäaikaiseksi olotilaksi. Suuri syrjäytymisen mahdollisuus on silloin, kun yksilön tilanne poikkeaa yhteiskunnan normeista. (Laine, Hyväri & Vuokila-Oikonen 2010, 11–12, 14.)

Sosiaalinen yhteydessä syrjäytymiseen ei tarkoita vain ihmisten väliseen vuorovaikutukseen liittyvää, vaan sitä myös tarkastellaan erityisesti yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta katsottuna. Sosiaalisesta syrjäytymisestä puhuttaessa viitataan lisäksi myös sosiaaliseen osallisuuteen ja sosiaaliseen integraatioon. Syrjäytymistä sosiaalityön näkökulmasta tarkasteltaessa tulee erityisesti kiinnittää huomiota arkielämän ja perheen kautta tuleviin siteisiin, sillä perhe on ihmisen hyvinvoinnille erittäin tärkeä toiminnallinen alue. (Raunio 2006, 10–12.)

Syrjäytymisen ja köyhyiden käsitteillä on huomattu olevan suora yhteys toisiinsa. Huono-osaisuutta, köyhyyttä ja syrjäytymistä voidaan pitää jopa toistensa synonyymeinä. Palveluissa huono-osaisuus näkyy päihde-, mielenterveys- ja asunnottomuuspalveluissa sekä niiden käytössä. Lisäksi elämäntilanteen ongelmat liittyvät usein ja pitkän aikavälin tavoitteiden yhteensovittamisen ongelmiin. (Kainulainen & Saari 2013, 23). Suomen kaltaisessa yhteiskunnassa palkkatyö on tärkeässä osassa osallistamista sekä se samalla määrittelee osaksi ihmisen omaa identiteettiä, asemaa ja paikkaa yhteiskunnassa. Siten työelämän ulkopuolelle jääminen rajaa nämä normaalit siteet yhteiskuntaan ja saattaa johtaa sosiaaliseen syrjäytymiseen. (Työ on yksi tärkeistä osallistumisen muodoista 2022.)

Syrjäytyminen on moniulotteista ja voi olla seurausta työttömyydestä, köyhyydestä mielenterveysongelmista tai alkoholismista. Se on sitä, että henkilö ajautuu joidenkin tekijöiden vuoksi yhteiskunnallisten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelle ja ei kykene osallistumaan haluamallaan tavalla kokonaisvaltaisesti yhteiskunnan toimintoihin. Ihmiset ovat hyvin alttiita ajautua syrjäytymisen vaaraan oman elämän muutosvaiheissa, vaikkapa työsuhteen tai parisuhteen tullessa päätökseen. Lisäksi kasvuympäristöllä, jos se sisältää useita syrjäytymiseen liittyviä uhkatekijöitä, on suuri merkitys syrjäytymisen syntyyn. (Syrjäytyminen on moniulotteista 2022.)

Sosiaalityön ammattilaisen tulee puuttua varhaisessa vaiheessa henkilölle ja perheille syrjäytymiseen liittyvien ongelmien ja niiden aiheuttajien tekijöihin. Sosiaalityön asiakkailla on syrjäytymiseen liittyviä ongelmia toimeentulossa ja elämänhallinnassa. Sen vuoksi sosiaalityön tehtäväksi tulee myös välitön työskentely näiden ongelmien vähentämiseksi sekä poistamiseksi. Täten sosiaalityötä tulee aina tarkastella niin yksilöiden toimeentulon ja hyvinvoinnin kannalta kuin myös yhteiskunnallisen osallisuuden näkökulmasta. (Raunio 2006, 18.)

Sosiaalityö tarkastelee mielellään syrjäytymiseen liittyviä näkökulmia yhteiskunnallisten rakenteiden sekä instituutioiden sijaan asiakkaiden hyvinvoinnin ja hyvinvointiin liittyvien ongelmien kautta. Syrjäytymistä voidaan tarkastella erilaisista sekä toisiaan täydentävistä näkökulmista, joissa syrjäytyminen nähdään henkilöiden hyvinvoinnin ongelmana. Syrjäytyminen voi ilmetä voimavaralähtöisenä ongelmana, syrjäytymiseen kohdistuvana toimintana sen erilaisilla tasoilla, yksilöä ja yhteiskuntaa yhdistävien siteiden heikkoutena, syrjäyttämisenä sekä suhteena marginalisaatioon. (Raunio 2006, 18–19.)

Syrjäytymistä tulisi tarkastella yksilöiden hyvinvoinnin ongelmana sekä heille kasaantuneina hyvinvoinnin ongelmina. Jotta mielekäs käsitteellinen sisältö syrjäytymiselle löytyisi, tulisi tehdä perusteellinen analyysi koskien köyhyyttä ja huono-osaisuutta. Sosiaalityön näkökulmasta katsottuna mielekäs toiminta on mahdollista vain silloin, kun ongelmista edetään yksilön omiin voimavaroihin ja vahvuuksiin. Marginalisaation avulla mahdollistetaan analysointi syrjäytymisen paikantimisesta yhteiskunnallisesti normaaleihin piireihin. (Raunio 2006, 19–20.) Ihmisiä myös syrjäytetään, kun heidän mielipiteitään tai näkökantojaan ei osata tai haluta kuunnella sekä kyseenalaistetaan heidän osallistumistaan tai kansalaisuuttaan (Laine ym. 2010, 11).

Syrjäytymiseen liittyviä näkökulmia tulee tarkastella aina yksilön, yhteiskunnan sekä yhteisön näkökulmasta ja toiminnasta. Tällä tavoin syrjäytymiseen kohdistuva toiminta voidaan kohdistaa ennalta ehkäisevään, ongelmiin puuttuvaan sekä elämän perusedellytyksistä huolehtivaan toimintaan. (Raunio 2006, 19–20.)

Kansalaislähtöisessä toiminnassa korostuu ihmisten keskinäinen tuki ja auttaminen. Tämä on tärkeää syrjinnän vastaisessa työssä. Kansalaisjärjestöissä toteutetaan monipuolista auttamistyötä, jossa vapaaehtoistyö yhdistyy sujuvasti ammattilaisen ja usein myös julkisten järjestelmien alaiseen toimintaan. Erityisesti vertaistuen ja vertaisauttamisen lähestymistavat ja muodot ovat voimakkaasti esillä sosiaali- ja terveysalan työssä. Syrjäytymisen vastaista työtä tehdään yhtäältä eriytyneissä ammatillisen työn organisaatioissa, mutta myös monia muita erilaisia organisaatioita ja toimijoita yhdistävässä

verkostossa. Sosiaali- ja terveysalalla toimiessa, on syrjäytymisen ehkäisemisellä ja syrjäytymiseen puuttumisella aina jokin yhteys laajempiin yhteiskuntamme rakenteisiin. Tätä kutsutaan myös termillä yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Tämän piiriin kuuluvat toimet, joiden avulla tehdään päätöksiä siitä, miten paljon suunnataan voimavaroja ja resursseja sellaisten ihmisten auttamiseen, joilla ei ole riittävästi omia voimavaroja selviytyä omasta elämänhallinnasta. (Laine ym. 2010 18–20.)

Syrjäytymistä pystytään voittamaan jo sillä, että ihmiset pääsevät heistä aidosti välittävien ja heidän asioistaan kiinnostuneiden joukkoon. Syrjäytymisen voittamisella voidaan myös tarkoittaa esimerkiksi normaalien ja joidenkin vallitsevien elämätapojen omaksumista omaan elämäntilanteeseen suhteuttaen, ja sen vuoksi se onkin kuin paluuta normaalikansalaisuuteen. (Hyväri & Nylund 2010, 41–42.)

Syrjäytymistä ja köyhyyttä ehkäistään vahvistamalla ihmisen omaa osallisuutta ja työkykyä. Lisäksi syrjäytymisen ehkäisyllä vähennetään työttömyyttä ja köyhyyttä, yksilöiden omaa näköalattomuutta ja osattomuutta sekä huolehditaan kansalaisten riittävästä sosiaaliturvasta sekä peruspalveluista. Tämä edellyttää useiden eri hallinnonalojen toimia sekä yhteistyötä. (Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen 2022.)

Hyvinvointi- ja terveyseroja voidaan vähentää vaikuttamalla niiden sosiaalsiin taustatekijöihin sekä eriarvoisuuteen: vaikutetaan eriarvoisuuteen, kuten koulutukseen, tulonjakoon, työllisyysmahdollisuuksiin sekä verotukseen. Kaikille ihmisille turvataan terveelliset elinot, kuten asuminen, työolot sekä ympäristö. Lisäksi myös vähennetään haitallisille aineille altistumista, työperäisistä altistumista, ympäristölle altistumista, alkoholia, tupakkaa, sekä epäterveellistä ravintoa. Vähennetään haavoittuvaisuutta, joka pitää sisällään sosiaaliset verkostot sekä erityisen tuen sitä tarvitseville. Mahdollistetaan kaikille yhdenvertaisesti palvelujen saatavuus sekä sen laatu. (Eriarvoisuus 2022.) Syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä yksilöä lähestytään syrjäytymisprosesseja ennakoivasta näkökulmasta. Tässä pyritään tunnistamaan syrjäytymistä aiheuttavia tekijöitä ja määrittelemään niihin toimintoja, jotta pystyttäisiin puuttumaan kohdistetusti niiden ihmistyhmiin elämään, jotka ovat kaikkein haavoittuvammissa asemassa yhteiskunnassa. (Laine ym. 2010, 17.)

Yhteisöihin osallistumisen ja yhteisöllisen vuorovaikutuksen on katsottu ehkäisevän ja korjaavan syrjäytymisen aiheuttamia ongelmia. Päivittäinen vuorovaikutus ja kasvotusten toisen ihmisten kanssa kohtaaminen ja yhteistoiminta tuottavat hyvinvointia sekä edistävät terveyttä. Yhteisöihin kuuluminen on yhteiskunnassa elämisen peruste, ja täten yhteisö muodostuu ihmisistä, jotka omaavat jotain

yhteistä: perhe, suku, harrastus, asuinpaikka tai vaikkapa jokin yhteinen kokemus jostakin asiasta. (Hyväri & Nylund 2010, 29–32.)

Yhteisöllisyyttä voidaan käyttää työvälineenä päihteiden käyttäjien, työttömien, lasten, nuorten, maahanmuuttajien ja monien muiden ihmisryhmien kesken. Yhteisöllisten työmenetelmien tärkein ydin on osallisuus, vaikuttaminen sekä valtautuminen yhteisössä sekä yhteisön kautta. Yhteisöllisiä työmenetelmiä ei pystytä määrittelemään ja erittelemään tarkasti. Yhteisöllisissä työmenetelmissä asiakkaiden, palveluja käyttävien ja kansalaisten vaikutus sekä heidän osallistumismahdollisuutensa ovat keskeisiä tekijöitä, sillä tämän työn tavoitteena on heidän integroimisensa yhteiskuntaan sekä käynnistää aktiivinen kansalaisuus. Erilaisten ryhmien ja yksöiden kanssa toimitaan tavallisesti tärkeällä ruohonjuuritasolla asiakkaille heidän mieleisissään paikoissa ja täten rohkaistaan heitä osallistumaan omalähtöisesti sekä samalla vahvistetaan heidän sosiaalisia suhteitaan. (Hyväri & Nylund 2010, 33–35.)

2.4 Osallisuuden merkitys aamupalatoiminnassa

Osallisuus lähtee ruohonjuuritasolta ja sisältää ajatuksen laajasta ja vahvasta omakohtaisesta sitoutumisesta. Osallisuus on kokemusta jäsenyydestä sekä mahdollisuudesta toimia, osallistua ja vaikuttaa asioiden kulkuun. Yhteiskunnassa, joka on osallisuutta tukeva, ihmisten odotetaan pitävän huolta itsestään sekä muista kansalaisistaan. Kaikkien ihmisten osallisuuden lisäämiseen vaaditaan verkottumisia, erilaisia kumppanuuksia sekä laaja-alaista, sektorit ylittävää toimintaa. Tässä tarvitaan avointa keskustelua kaikkien osapuolten kanssa, jotta pystytään rakentamaan yhteiset tavoitteet ja toimintaperiaatteet yhteisymmärryksessä. (Gothóni, Hyväri, Kolkka & Vuokila-Oikkonen 2016, 14, 18.)

Osallistuminen on tie osallisuuden kokemiseen. Ihmisen oma mahdollisuus vaikuttaa omaan elämään ja siihen liittyviin asioihin on tärkeä osa yhteiskunnallista osallistumista sekä henkilön kiinnittymistä johonkin yhteisöön. (Sosioekonomiset erot näkyvät osallistumisessa 2022; Gothóni ym. 2016, 14.) Kansalaisuus nähdään Tony Addyn (2016, 27) mukaan oikeudellisena käsitteenä, jossa yksilöillä on oikeuksia sekä velvollisuuksia. Tämän vuoksi heidän suhdettaan ja tunnettaan yhteiskuntaan kuulumiin tulisi selkiyttää.

Osallisuuden rakentamista voidaan katsoa esimerkiksi aineellisen vaurauden näkökulmasta tai siitä, että parannetaan ihmisten elämänlaatua. Näiden näkemysten ja kestäväen hyvinvoinnin lähtökohdiksi voidaankin lukea elämänlaatu, sen mielekkyys ja rikkaus, osallisuus eri yhteisöihin, hyvät ihmissuhteet

sekä onnellisuus. Lisäksi hyvä ja kestävä taloudellinen turvallisuus ja tasapaino, hyvä luontosuhde, luonnonvarojen tiedostettu hyödyntäminen, siitä nauttiminen ja ekosysteemipalvelujen ylläpito. (Gothóni ym. 2016, 19.)

Osallisuuden tukeminen tulee aloittaa ihmisen arkipäivästä, hänen oman arjen toimistaan ja sosiaalisten taitojen opettelusta. Luottamuksen saamiselle ja vahvistumiselle tarvitaan rohkaisua, erilaisien toimintamahdollisuuksien läpikäyntiä ja niiden avaamista, oman ajattelun herättämistä sekä henkilön eteenpäin työntämistä. Toimintakyvyn ja työkyvyn lisäämiseksi tulisi panostaa erilaisiin tapoihin, joissa yksilölle mielekkäällä tekemisellä saataisiin lisättyä hänen omaa osallisuuttansa sekä arjen hyvinvointia. Kaikkeen tähän tarvitaan yksilölle merkityksellisiä kokemuksia ja kuulumisen tunnetta johonkin. Osallisuuden vahvistamiseen tarvitaan enemmän toimintaa ja vähemmän sen kohteena olemista. (Kainulainen ym. 2016 79–80.)

Aikuisuuden huono-osaisuus on seurausta yksilön omista aiemmista elämänvaiheista. Hyvinvointiongelmat myös tiedettävästi kasaantuvat nuorilla aikuisilla, ja esimerkiksi peruskoulun jälkeistä ammattitutkintoa vaille jääneet aikuiset omaavat enemmän toimeentulo- ja mielenterveysongelmia sekä heillä on vaikeuksia päästä sisälle työelämään sekä yhteiskuntaan. Tätä on alettu ennaltaehkäisemään nykyään siten, että jokainen nuori suorittaa jonkin ammattitutkinnon peruskoulun päättymisen jälkeen, ja tämä toisen asteen tutkinto on heille ilmainen. Tämä ei kuitenkaan aina auta, jos asuinpaikkakunnalta ei löydy riittävästi työpaikkoja. Työttömyys passivoi ihmistä ja pitkittyessään myös uhkaa ihmisen psyykkistä ja fyysistä terveyttä. (Kainulainen, Paananen, Surakka & Saari 2016, 72.)

Erilaisiin huono-osaisten ihmisryhmiin ja heidän avuntarpeisiinsa suhtaudutaan yhteiskunnassamme valitettavasti hyvin eri tavoin. Ihmisryhmiä, joiden oikeuksista apuun ollaan yhtä mieltä, ovat esimerkiksi työttömät, vanhukset, vammaiset, yksinhuoltajat, lapset ja perheet. Sen sijaan esimerkiksi alkoholistien, päihteidenkäyttäjien, vankien, oikeuspsykiatristen potilaiden huono-osaisuutta pidetään herkästi itseaiheutettuna ja siksi heihin suhtaudutaan kielteisemmin ja kriittisemmin. Tämä kuitenkin aiheuttaa entisestään häpeää ja leimaantumista ja lisää syrjäytymisen vaaroja. (Kainulainen ym. 2016, 77.)

Osallisuuden edistäminen on ollut yksi osa Suomen hallituksen ja Euroopan unionin tavoitteita. Osallisuus on nostettu yhdeksi tärkeimmistä keinoista ehkäistä syrjäytymistä. Osallisuutta edistämällä myös vähennetään kansalaisten eriarvoisuutta. Monissa kansallisissa ohjelmissa ja toimenpide-ehdotuksissa on huomioitu osallisuus ja nähty sen edistämisen merkitys ihmisen hyvinvoinnille ja terveydelle. Osallisuus onkin yksi terveyttä edistävä tekijä ja terveyden ja tasa-arvon edellytys. Ihmisen oma

vaikuttaminen omaa elämää koskeviin asioihin on tärkeä osa yhteiskunnallista osallistumista ja lisää myös kiinnittymistä haluamaansa yhteisöön. Sen vuoksi osallisuuden edistäminen tulisi huomioida monitasoisesti niin kulttuurisesti, käytännön asioissa, rakenteissa että strategioissakin. Sosiaali- ja terveyspalveluilla on tärkeä rooli osallisuuden edistämisessä. (Osallisuus 2022.)

Osallisuuden vahvistamisessa tärkeää on köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäiseminen, asumisen tukeminen eri palveluilla sekä erilaisilla tuilla, vammaisten tukeminen/tukimuodot ja palvelut, maahanmuuttajien sekä muiden erityisryhmien hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen, sosiaalisen hyvinvoinnin vahvistaminen, sekä viimesijaisen toimeentulon turvaaminen. Osallisuus merkitsee mukanaoloa, vaikuttamista sekä huolenpitoa ja yhteisesti pääsemistä osalliseksi yhteisesti rakennetusta hyvinvoinnista. (Osallisuuden edistäminen 2022.)

Kansalaisilla on erilaisia tapoja osallistua. He osaavat vaatia oikeuksiaan, rakentaa omanlaisia kumppanuuksia tai haluavat omasta tahdosta vetäytyä yksityisyyteen. Sosiaalialan työntekijöillä muiden ammattilaisten kesken on tärkeää rohkaista asiakasta kuulluksi tulemisessa ja tukea häntä hänen omassa prosessissaan. (Hyväri & Nylund 2010, 33.)

Hyvinvoinnin näkökulmasta katsottuna hyvinvointia voidaan tukea palvelujärjestelmää sekä osallisuutta vahvistamalla. Kunnilla ja lähiyhteisöllä tulee olla keskeinen rooli hyvinvoinnin vahvistamisessa myös siinä tilanteessa, jos palvelut sijoittuvat hallinnollisesti eri maakuntatasoille. (Kainulainen ym. 2016, 67.) Omasta huono-osaisuudesta on kuitenkin mahdollista selviytyä ja päästä osalliseksi omassa elämässään sekä yhteisössään. Tähän auttavat sosiaalinen ympäristö, ihmissuhteet, omat valtasuhteet, toimeentulo, ympärillä saatavilla olevat palvelut, liikenneyhteydet sekä erittäin tärkeä koettu arvostus omasta itsestään. Nämä kaikki muokkaavat ihmisen omaa kokemusta osallisuudesta. Kun nämä asiat ovat yksilön saatavilla, vaikuttaa se paljon siihen, miten suuren osan toimintakyvystään ihminen ottaa käyttöönsä osallisuutta vahvistaakseen. Yhteisön tulisi mahdollistaa erilaisten palvelujen ja kohtaamispaikkojen luomisessa näissä elämäntilanteissa eläville ihmisille ja huomioida eri yksilöiden osallisuuden esteet. (Kainulainen ym. 2016, 77.)

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyöni toteutuu laadullisen tutkimusperinteen mukaisesti. Sen tarkoituksena on selvittää yhtä Soiten aikuissosiaalityössä toimivaa matalan kynnyksen palvelua, aamupalatoimintaa. Tarkoituksena on tuoda esille, miten toiminta on tavoittanut palvelujen ulkopuolella olevia syrjäytymisvaarassa olevia, sekä yksinäisiä että parisuhteessa olevia yli 18-vuotiaita henkilöitä palveluiden piiriin ja lisännyt heidän kokemustaan osallisuudesta toiminnan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti.

Opinnäytteen tavoitteena on muodostaa käsitys, miten aamupalatoiminnassa käyneet henkilöt ovat palvelun kokeneet ja selvittää, miten Soite on onnistunut vastaamaan palvelussa käyneiden henkilöiden tarpeisiin. Tavoitteena on avata näitä asioita niin aamupalatoiminnan kuin myös toiminnan käyttäjien näkökulmasta. Näiden näkökulmien kautta saadaan selville, miten toiminnassa on onnistuttu ja miten toimintaa voidaan jatkossa kehittää paremmaksi ja tehokkaammaksi, hyödyntäen opinnäytetyötä.

Tutkimuskysymykset

1. Miten asiakkaat ovat kokeneet aamupalatoiminnan?
 - 1.1 Miten aamupalatoiminta on edistänyt syrjäytymisen ehkäisyä?
 - 1.2 Miten aamupalatoiminta on lisännyt osallisuuden tunnetta?
2. Miten aamupalatoiminta on vastannut sen alkuperäistä suunnitelmaa?
 - 2.1 Miten aamupalatoiminnalla tavoitettu palvelujärjestelmän ulkopuolelle jääneitä, avun tarpeessa olevia ihmisiä?
 - 2.2 Miten aamupalatoiminta on vastannut asiakkaiden tarpeisiin?

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Käyn tässä luvussa lävitse opinnäytetyöni toteuttamisen vaiheita. Käsittelen luvussa tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimusmenetelmät sekä opinnäytetyöni kohderyhmän, aineistonkeruumenetelmät sekä aineistoni analyysin vaiheita.

4.1 Opinnäytetyön lähtökohdat ja tutkimusmenetelmä

Laadullisessa tutkimuksessa lähtökohtana on ihmisen todellisen elämän kuvaaminen sekä pyritään toteuttamaan tutkimus mahdollisemman kokonaisvaltaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa on tavoite löytää tai paljastaa tosiasioita ennemmin kuin todennettaisiin jo olemassa olevia väittämiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2008, 157.) Laadullisessa tutkimuksessa on kysymys laadullisen tutkimuksen suhteesta teoriaan ja teoreettiseen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 22–23.)

Laadullista tutkimusta tehtäessä on perusteltua joka kerta erikseen määrittää, mitä milloinkin on tekevässä. Tämä periaate ei kohdistu vain tutkimuksen tekniseen toteutukseen, vaan liittyy erityisesti tutkijan eettiseen vireyteen. Tutkijan on tällöin tiedettävä, mitä tekee, koska erilaisista yleisistä ohjeista riippumatta, jokaisessa tutkimuksessa on omat eettiset ongelmansa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 75.)

Laadullinen tutkimus sisältää todellisuudenkielistä kuvaamista, sen tulokset ovat sääntöihin sidottuja ja tutkimus pyrkii kuvaamaan sekä tulkitsemaan asioita tutkittavien näkökulmasta (Oppimateriaali 2022).

Opinnäytetyöni toteutui laadullisen tutkimusperinteen mukaisesti ja sain asiakaskyselyni (LIITE 2) avulla vastaukset tutkimilleni asioille. Tämän tutkimusperinteen avulla sain selville sen, mitä opinnäytetyössäni esillä oleva matalan kynnyksen palvelu on näille henkilöille merkinnyt, ja mitä he ovat siitä itselle elämäänsä saaneet. Lisäksi sain selville myös niitä asioita/toiveita, joita he haluaisivat matalan kynnyksen palvelun heille jatkossa mahdollisesti tarjoavan.

4.2 Kohderyhmä ja aineistonkeruumenetelmä

Laadullisessa tutkimuksessa valitaan kohdejoukko tarkoituksenmukaisesti. Tutkimussuunnitelma muovaantuu monesti ja ”elää” tutkimuksen edetessä. Lisäksi tutkimukseen valittua kohdejoukkoa käsitellään ainutlaatuisina yksilöinä, ja tämän vuoksi aineistoa tulkitaankin sen mukaisesti (Hirsjärvi ym. 2008, 160).

Kohderyhmäni on matalan kynnyksen palvelua käyttävät aikuiset, yli 18-vuotiaat ihmiset, jotka ovat syrjäytymisen vaarassa olevia sekä yksinäisiä että parisuhteessa olevia ihmisiä, joilla on elämässä sosiaaliohjauksen tarvetta. Asiakaskyselyyn (LIITE 2) valikoituivat kaikki tässä kyseisessä matalan kynnyksen palvelussa käyneet henkilöt. Kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista ja siihen vastattiin anonyymisti (LIITE 1).

Laadullisen tutkimuksen yleisimpiä piirteitä ovat tutkimukset, joissa etsitään tietoa kokonaisvaltaisesti, sekä tutkimuksen aineisto luodaan luonnollisissa ja todellisissa tilanteissa. Tutkija luottaa laadullisessa tutkimuksessa enemmän omiin havaintoihinsa sekä keskusteluihin tutkittavien kanssa kuin eri mittausvälineillä hankittavaan tietoon. Apuna tutkija kuitenkin voi käyttää tiedon hankinnassa myös esimerkiksi erilaisia lomakkeita ja testejä. Tutkija suosii laadullisessa tutkimuksessa menetelmiä, joissa tutkittavien omat näkemykset ja ajatukset tulevat esille. Näitä metodeja ovat muun muassa osallistava havainnointi, kysely sekä erilaisten dokumenttien ja tekstien erittelevät analyysit. (Hirsjärvi ym. 2008, 160.)

Kyselytutkimuksen etuna on yleensä se, että sen avulla voidaan kerätä laajaa tutkimusaineistoa, sillä tutkimukseen voi osallistua paljon ihmisiä, sekä kyselyn avulla voidaan kysyä monia eri asioita. Lomakkeiden avulla voidaan kerätä tietoa tosiasiasta, käyttäytymisestä ja toiminnasta, tiedoista, arvoista, asenteista sekä erilaisista uskomuksista, käsityksistä sekä mielipiteistä. Tämä on koettu myös tehokkaaksi menetelmäksi, sillä se säästää myös paljon tutkijan aikaa ja resursseja. Kyselyt voidaan analysoida nopeasti tietokoneen avulla. Lisäksi tutkimuksen aikataulu sekä kustannukset voidaan ennakoida suhteellisen tarkasti. (Hirsjärvi ym. 2008, 190, 197.)

Opinnäytetyössäni selvitin aikuisten henkilöiden näkökulmaa siitä, mitä he ovat omalle elämälleen saaneet matalan kynnyksen aamupalatoiminnan kautta. Aineistoa tähän keräsin tekemällä aamupalatoiminnassa käyville henkilöille asiakaskyselyn sekä käynneilläni tein myös osallistavaa havainnointia. Toimintaympäristönä oli paikka, jossa aamupalatoimintaa pidetään. Lisäksi sain käyttööni

opinnäytetyön ohjaajaltani heidän tekemiään raportteja aikaisemmista käynneistä, osallistujamääristä sekä siitä, minkälaisia asioita milläkin kerralla on ollut esillä aamupalatoiminnassa olleiden kesken. Tämän kyselyn ja dokumenttien kautta selvitin, minkälaista apua, tukea, ohjausta sekä uudenlaista sisältöä asiakkaat ovat saaneet omaan elämäänsä. Apu on ollut esimerkiksi neuvontaa, tukea ja ohjausta erilaisiin tukiin, etuuksiin ja palveluihin, sekä myös vertaistukea muilta toiminnassa käyneiltä henkilöiltä.

Asiakaskyselystäni (LIITE 2) voidaan käyttää käsitettä informoitu kysely, sillä menin itse paikanpäälle, jaoin kyselylomakkeita sekä esittelykirjeeni (LIITE 1) asiakkaille ja kerroin vastaajille tutkimuksen tarkoituksesta, sekä vastailin minulle esitettyihin kysymyksiin. Vastaajat saivat omassa rauhassa vastata lomakkeeseen, jonka he sitten palauttivat asiakaskyselylaatikkoon. (Hirsjärvi ym. 2008, 192.)

4.3 Aineiston analyysi

Laadullisessa tutkimuksessa käytetään usein induktiivista (yksittäisestä yleiseen) sisällönanalyysia, sillä sen avulla pyritään tuomaan esille tutkittavista odottamattomia asioita. Tämän vuoksi analyysin lähtökohtana on aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. Tutkija ei siten itse määrää, mikä tutkimuksessa on tärkeää. (Hirsjärvi ym. 2008, 160.) Toisena analyysimenetelmänä laadullisessa tutkimuksessa voidaan käyttää deduktiivista analyysia, jossa päättelyn logiikka on yleisestä yksittäiseen. Kolmas päättelyn logiikka on abduktiivinen päättely. Tämän mukaan teorianmuodostus on mahdollista vain silloin, kun havaintoihin liittyy jokin johtolanka tai ajatus. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 107.) Opinnäytetyössäni käytin induktiivista sisällönanalyysia, sillä tutkimuksessani käsiteltiin aamupalatoiminnassa käyneiden kokemuksia sekä sen antamaa sisältöä omaan elämään.

Kerätyn aineiston analyysi, tulkinta sekä johtopäätösten teko ovat koko tutkimuksen ydinasia. Analyysivaiheessa tutkijalle selviää, mitä ja minkälaisia vastauksia hän saa tutkimusongelmiinsa. Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa kerätään tavallisesti monin eri menetelmin ja siten analyysia ei tehdä vain yhdessä prosessin vaiheessa vaan koko ajan tutkimusprosessin aikana. (Hirsjärvi ym. 2008, 216, 218.) Opinnäytetyössäni asiakaskyselyni analysointiin käytettiin Webropol-ohjelmaa. Saatuaani riittävän määrän vastauksia asiakaskyselyssäni siirsin vastaukset lomakkeilta Webropol-ohjelmaan anonyymisti. Sen jälkeen tein ohjelman avulla tuloksista raportoinnin, ja avasin nämä tulokset jokaiselta kohdalta opinnäytetyöni keskeisiin tuloksiin.

Sisällönanalyysin avulla voidaan analysoida erilaisia dokumentteja systemaattisesti sekä objektiivisesti. Tällä analyysimenetelmällä pyritään saamaan tutkittavasta asiasta tietoa tiivistetyssä sekä yleisessä muodossa. Ajatuksena on, että ei ole olemassa sellaista asiaa tai paikkaa, joita ihminen ymmärtäisi enemmän, kuin mitä hän kokemansa avulla voi ymmärtää. On oleellista osata ymmärtää, että kyse on todellisuuden tajuamisesta inhimillisellä ajattelutavalla. Sisällönanalyysillä tarkoitetaan kuvausta dokumenttien sisällöstä sanallisesti. Laadullisen aineiston analysoinnin tarkoitus on informaatioarvon lisääminen, sillä pirstaleisesta aineistosta pyritään tekemään mielekästä, selkeää sekä yhtenäistä. Tämän avulla voidaan luoda selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä tutkittavasta asiasta. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 118–119, 122.)

5 OPINNÄYTETYÖN KESKEISET TULOKSET

Tässä luvussa tuodaan esille opinnäytetyön kyselyn tulokset. Olen jakanut asiakaskyselystä saamani tulokset ja avaan ne tässä luvussa yksitellen tutkimuskysymysteni mukaisesti.

5.1 Miten asiakkaat ovat kokeneet aamupalatoiminnan?

Aamupalatoiminnassa käyneiden asiakkaiden kokemukset toiminnasta olivat yksimielisesti positiivisia. Kaikki pitivät toimintaa erittäin hyvänä, tärkeänä ja heille tarpeellisena. Aamupalatoiminta on tuonut heille sisältöä elämäänsä, ja he ovat saaneet kaipaamaansa apua, neuvoa ja ohjausta heitä askarruttaviin asioihin. Asiakaskyselyyn (LIITE 2) vastasi 14 asiakasta, ja heistä 10 antoi toiminnalle täydet 10 pistettä, 2 asiakasta antoi 9 pistettä ja 3 henkilöä 8 pistettä. Kyselyyn vastanneista 14 henkilöstä voidaan luokitella toiminnan suosittelijoiksi 11 henkilöä ja loput 3 henkilöä ovat tutkimuksen tuloksen mukaan passiivisia asiakkaita. Luokittelussa arvostelijoita ei ollut vastanneiden joukossa yhtään ainutta ja tämä kertoo toiminnan tärkeydestä ja sen tarpeellisuudesta asiakkaille todella paljon. (TAULUKKO 4.)

5.2 Miten aamupalatoiminta on edistänyt syrjäytymisen ehkäisyä?

Asiakaskyselyssäni (LIITE 2) selvitin lisäksi, minkälaista hyötyä asiakas on aamupalatoiminnasta itselleen saanut. Kysymykseen sai valita useampia vaihtoehtoja. Vastaajia oli 14. Heistä 13 henkilöä oli sitä mieltä, että on löytänyt itselleen palvelun kautta juttuseuraa, 7 vastaajaa kokee yksinäisyyden vähentyneen ja 5 vastaajaa on saanut uusia ystäviä. Lisäksi 5 henkilöä kyselyyn vastanneista kertoi, että on saanut aamupalaa, säästöä, taloudellista hyötyä sekä aamuliikuntaa. (TAULUKKO 6–7.)

5.3 Miten aamupalatoiminta on lisännyt osallisuuden tunnetta?

Asiakaskyselyssä (LIITE 2) olevan yhden avoimen kysymyksen kautta selvitin, minkälaista lisätoimintaa asiakkaat toivoisivat heille tarjottavan. Tähän kysymykseen tuli neljältätoista (14) vastaajalta viisi (5) vastausta. (TAULUKKO 8.) Kokemukset toiminnasta ovat olleet heille positiivisia ja toiveena olisi toiminnan jatkuminen ja sen toteutuminen useampana kertana viikossa.

Kertoa miten anomuksia täytetään.

Että toiminta jatkuisi. Erittäin hyvä aamupala.

Tämä on ihan hyvä mulle

Kyllä näin on ihan hyvä. Tervehtimiseen aamulla ei ole mukavampaa tapaa aloittaa merkityksellinen päivä. Minut huomataan. Olen tärkeä. Pukeudun hyvin, mutta elän köyhyysrajan alapuolella sairastuttuani aivoinfarktin. Tämä on erittäin tervetullutta, mitä ei voi rahassa mitata.

2-3x/vk.

Tämän opinnäytetyön ensimmäisenä tutkimustehtävänä oli selvittää, miten asiakkaat olivat kokeneet aamupalatoiminnan sekä miten toiminnan avulla on ehkäisty syrjäytymistä sekä onnistuttu lisäämään osallisuuden tunnetta. Näihin tutkimuskysymyksiini saamieni vastausten perusteella tulee hyvin esille aamupalatoiminnan vaikuttavuus ja se, miten asiakkaat ovat kokeneet itsensä arvostetuiksi ja tärkeiksi. Heidän elämäänsä on tullut uutta sisältöä, ja he ovat saaneet kokea iloa, onnea ja osallisuuden lisääntynyttä hyötyä omassa arkipäivässään. Heillä on tunne siitä, että heistä välitetään ja heitä halutaan auttaa pääsemään osalliseksi yhteiskunnan palvelutarjonnasta. Kun tulee ja tuntee tulleen huomatuksi, vaikuttaa tämä henkilön ihmisarvon tuntemiseen, itsetunnon luomiseen, sekä on suuressa roolissa syrjäytymistä ehkäisevässä työssä ja toiminnassa.

Osallisuuden vahvistamisessa tärkeää on köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäiseminen, asumisen tukeminen eri palveluilla sekä erilaisilla tuilla, vammaisten tukeminen/tukimuodot ja palvelut, maahanmuuttajien sekä muiden erityisryhmien hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen, sosiaalisen hyvinvoinnin vahvistaminen, sekä viimesijaisen toimeentulon turvaaminen. Osallisuus merkitsee mukanaoloa, vaikuttamista sekä huolenpitoa ja yhteisesti pääsemistä osalliseksi yhteisesti rakennetusta hyvinvoinnista. (Osallisuuden edistäminen 2022.) Kansalaisilla on erilaisia tapoja osallistua, ja sen vuoksi sosiaalialan työntekijöillä muiden ammattilaisten ohella on tärkeää rohkaista asiakasta kuulluksi tulemisessa ja tukea häntä hänen omassa prosessissaan. (Hyväri & Nylund 2010, 33.)

Syrjäytymistä ja köyhyyttä ehkäistään vahvistamalla ihmisen omaa osallisuutta sekä työkykyä, vähentämällä työttömyyttä, köyhyyttä, yksilöiden omaa näköalattomuutta ja osattomuutta sekä huolehtimalla riittävästä sosiaaliturvasta sekä peruspalveluista. (Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen 2022.) Yhteisöihin osallistumien ja yhteisöllisen vuorovaikutuksen on katsottu ehkäisevän ja korjaavan syrjäytymisen aiheuttamia ongelmia. Päivittäinen vuorovaikutus ja kasvotusten toisen ihmisten kanssa kohtaaminen ja yhteistoiminta tuottavat hyvinvointia sekä edistävät terveyttä. Yhteisöihin kuuluminen

on yhteiskunnassa elämisen peruste, ja yhteisö muodostuu ihmisistä, joilla on jotain yhteistä: perhe, suku, harrastus, asuinpaikka tai vaikkapa jokin yhteinen kokemus jostakin asiasta. (Hyväri & Nylund 2010, 29–32.)

Aamupalatoiminnan kautta siellä käyneet henkilöt ovat kokeneet, että he ovat saaneet toiminnan avulla uusia ystäviä ja heidän yksinäisyytensä tunne on vähentynyt. Kun tarkastellaan liitteitä 4–5 ja niihin dokumentoitujen aamupalatoiminnassa esillä olleiden keskusteluaiheiden sisältöä, huomataan, kuinka laaja ja kattava on ollut se asiasisältö, joihin aamupalatoiminnassa käyneet henkilöt ovat saaneet apua, tietoa, ohjausta, tukea ja neuvontaa. Esille nousevista asioista myös huomataan, kuinka laaja, kattava ja monipuolinen tulee olla ammattihenkilön ammattitaito, jotta hän voi antaa asiakkaalle tämän tarvitseman avun ja tuen.

Yksinäisyys vahvasti esillä ja kokevat hyväksi, kun tietävät, että on paikka mihin tulla. Osa-aikatyö, veroasiat, mieliala ja mielenterveys, edunvalvonta, läheisen kuolema, päihitteet, paikkakunnan harrastusmahdollisuudet, hyvinvointi, aamupalan tärkeys, vertaistuki, työhön/työkokeiluun lähtemisen kynnys pitkän työttömyysjakson jälkeen. Syksyn vaikutus mielialaan, Vuorokausirytmin ylläpitäminen, Ukrainan sota, köyhyys, rahattomuus, työttömyys, perheen huolet ja läheisen äkillinen vakava sairastuminen, oma jaksaminen, sähkön kallistunut hinta ja laskuista selviytyminen-> kelan suhtautuminen toimeentulotuksessa korkeisiin sähkölaskuihin, taloudellinen huoli pärjäämisestä. (LIITE 4–5.)

Kesällä 2021 toiminta jouduttiin koronan vuoksi perumaan koko kesältä. Tämä oli ollut osalle palvelussa kävijälle raskasta aikaa, ja he kertoivatkin kaivanneen toimintaa tauon aikana (LIITE 4).

Asiasisällöstä saadaan selville asiakkaiden tuen tarve saada olla mukana jossakin sellaisessa toiminnassa, jossa heille on tarjolla tukea, huolenpitoa sekä tunnetta yhteisesti rakennetusta hyvinvoinnista. Todella suuri onnistuminen on se, että saa olla itse vaikuttamassa omaa hyvinvointia koskevissa asioissa ja saa apua ja tietoa siitä, miten pääsee eteenpäin omissa ongelmissa tuen, neuvonnan ja ohjauksen kautta ja näin oppii itse hoitamaan omia asioita tulevaisuudessa. Tämä kohottaa ja parantaa henkilön omaa itsetuntoa sekä nostattaa itseisarvon tuntemista.

5.4 Miten aamupalatoiminta on vastannut sen alkuperäistä suunnitelmaa?

Aamupalatoiminta on yksi jalkautuvan sosiaalityön menetelmä, ja sen tarkoituksena on pyrkiä tavoittamaan palvelujärjestelmän ulkopuolelle jääneitä, avun tarpeessa olevia henkilöitä sekä lisäämään osallisuutta ja yhteisöllisyyttä (LIITE 3). Toiminta on tarkoitettu kaikenikäisille aikuisille, yli 18-vuotiaille ihmisille. Palvelu on avointa kaikille ja perustuu vapaaehtoisuuteen.

5.5 Miten aamupalatoiminnalla tavoitettu palvelujärjestelmän ulkopuolelle jääneitä, avun tarpeessa olevia ihmisiä?

Asiakaskyselyyn (LIITE 2) vastanneiden ikäjakauma oli 26-vuotiaista yli 65-vuotiaisiin. Suurin ikäluokka aamupalatoiminnassa kävijöistä oli 46–65-vuotiaita. Vastanneista heitä oli puolet, eli 7 henkilöä. Yli 65-vuotiaita oli 5 henkilöä sekä 26–35-vuotiaita 2 henkilöä. Nuorempia, eli 18–25-vuotiaita ei ollut yhtään, eikä myöskään 36–45-vuotiaita. (TAULUKKO 1.)

Kyselyyn vastanneista 14 henkilöstä oli 8 henkilöä kuullut aamupalatoiminnasta tuttavaltaan, 3 henkilöä vastanneista palvelun tuottajalta ja loput 3 henkilöä muulta taholta. Nämä tahot olivat Hoitokoti Hermannin, seurakunta sekä päihdekeskus Portti. (TAULUKKO 2–3.) Kaikilla vastanneilla oli aikaisempia kokemuksia sosiaalipalveluista.

5.6 Miten aamupalatoiminta on vastannut asiakkaiden tarpeisiin?

Asiakaskyselyyn vastanneista 3 vastaajaa on saanut apua lomakkeiden täyttämässä, 6 vastaajaa on saanut palveluohjausta eri palveluihin (TAULUKKO 6.) Kyselyyn vastanneista 14 henkilöstä 13 henkilöä koki saaneensa itselle toivomaansa apua aamupalatoiminnan kautta. Vain yksi vastaaja oli sitä mieltä, ettei ole saanut itselleen kaipaamaansa apua. (TAULUKKO 5.)

Opinnäytetyöni toisena tutkimustehtävänä oli selvittää, miten aamupalatoiminta on vastannut sen alkuperäistä suunnitelmaa ja miten se on vastannut asiakkaiden tarpeisiin sekä miten on tavoitettu palvelujärjestelmän ulkopuolelle jääneitä, avun tarpeessa olevia henkilöitä.

Aamupalatoiminnan kautta on tavoitettu hyvin yli 46-vuotiaita, sekä muutama 26–35-vuotias. Alle 25-vuotiaita ei ollenkaan, eikä myöskään 36–45-vuotiaita. Tämä olisi yksi asia, mihin jatkossa pitäisi

miettiä ideoita. Miten tavoittaa alle 25- vuotiaat ja 36–45-vuotiaat ja saada heidät osalliseksi toiminnasta? Eivätkö he tiedä toiminnan olemassaolosta, vai onko tähän jokin muu syy? Ne henkilöt, jotka toiminnan kautta on tavoitettu, ovat palvelusta myös paljon hyötynneet, sekä saaneet apua omiin elämänhaasteisiin sekä elämänongelmiinsa, sekä saaneet tarvitsemaansa tukea ja sosiaalihojausta.

Kaikista 14 vastaajasta 13 henkilöä koki saaneensa aamupalatoiminnasta itselleen apua. Vain yksi vastaajista oli sitä mieltä, että ei ollut saanut mitään apua. Tämä on kuitenkin hieman ristiriidassa taululuvkon 5 kysymyksen, ”Asiakkaiden saamat hyödyt aamupalatoiminnasta (n=14, valittuja vastauksia 39)”, kanssa. Tähän kysymykseen olivat vastanneet kaikki 14 vastaajaa, ja jokainen heistä oli ollut sitä mieltä, että oli saanut itselleen aamupalatoiminnasta jotain hyötyä. Kohtaan ”Ei mitään yllä olevista” ei ollut tullut yhtään vastausta.

Liitteissä 4–5 nousi keskusteluaiheissa esille paljon erilaisia aiheita. Tässä on nostettu esille nämä tärkeät keskusteluaiheet.

Ruokajako, etuudet, korona, koronarokotukset ja ajanvaraus riskiryhmille. Soiten asiakasmaksuihin liittyvät kysymykset, ohjaus terveystalveluihin, koulutus asiat, erityisliikuntakortti, seurakunnan toiminta. Kelan takaisin perintä eläkkeestä, perustoi-meentulotuki, ulosotto, kriisipuhelin ja kaikukortti. Soiten sosiaalihojauksen kautta saatava apu, aikuissosiaalityön asiakkuuteen pääseminen ja yhteydenotto, uusi yhteydenotto Soiten aikuissosiaalityöhön palvelutarpeen arvioimiseksi. Lisäksi oli esitetty toive saada sosiaalihojausta henkilölle, joka muuttamassa omaan asuntoon. Tukiasuminen, kuljetuspalvelu (VPL), omaan asuntoon muuttaminen ja siihen saatavilla olevat tukimuodot. Saatavilla olevat sairaanhoidon palvelut/ ajat. (LIITE 4–5).

TAULUKKO 1. Vastaajien ikäjakauma (n=14)

	n
18–25 vuotta	0
26–35 vuotta	2
36–45 vuotta	0
46–65 vuotta	7
Yli 65 vuotta	5

TAULIKKO 2. Mitä kautta olet kuullut aamupalatoiminnasta (N=14)

	n
Tuttavalta	8
Palvelun tuottajalta	3
Muualta. Mistä?	3

TAULUKKO 3. Lisätekstikenttään annetut vastaukset (n=3)

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Muualta. Mistä?	Hermanista
Muualta. Mistä?	Seurakunnasta
Muualta. Mistä?	Portti

TAULUKKO 4. Vastaajien tyytyväisyys aamupalatoimintaan (n=14)

Arvostelijat							Passiiviset		Suosittelijat	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
n = 0							n = 3		n = 11	
0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	9

TAULUKKO 5. Toiminnan kautta apua saaneet henkilöt (n=14)

	n
Kyllä	13
Ei	1

TAULUKKO 6. Asiakkaiden saamat hyödyt aamupalatoiminnasta (=14)

	n
Juttuseuraa	13
Yksinäisyys vähentynyt	7
Apua lomakkeiden täyttämässä	3
Palveluohjausta eri palveluihin	6
Ystäviä	5
Ei mitään yllä olevista	0
Jotain muuta?	5

TAULUKKO 7. Lisätekstikenttään annetut vastaukset (n=4)

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Jotain muuta?	Aamupalaa + säästöä
Jotain muuta?	Aamuliikuntaa aamupalan kera
Jotain muuta?	Taloudellista hyötyä
Jotain muuta?	Aamupalan

TAULUKKO 8. Asiakkaiden ajatuksia lisätoiminnasta (n=5)

Vastaukset
Kertoa miten voi täyttää anomuksia
Että toiminta jatkuisi. Erittäin hyvä aamupala.
Tämä on ihan hyvä mulle.
Kyllä näin on hyvä. Tervehtimiseen aamulla ei ole mukavampaa tapaa aloittaa merkityksellinen päivä. Minut huomataan. Olen tärkeä. Pukeudun hyvin, mutta elän köyhyysrajan alapuolella sairastuttuani aivoinfarktin. Tämä on erittäin tervetullutta, mitä ei voi rahassa mitata.
2–3 x/vk

6 POHDINTA

Tässä luvussa käsittelen opinnäytetyöni etenemistä ja tuon myös esille mahdollisia jatkotutkimusideoita sekä pohdin oman opinnäytetyöni hyödynnettävyyttä.

6.1 Opinnäytetyön eteneminen

Olen pitänyt elämässäni palveluita, joita tarjotaan asiakkaille helposti, matalalla kynnyksellä ja ilman mitään suurempia vaatimuksia asiakkailta itseltään, todella tärkeinä sen vuoksi, että asiakkaat saavat siten tarvitsemaansa palvelua sellaisena ja sillä mittakaavalla, mikä tarve heillä palvelulle on ja heidän kaipaamallaan aikataululla. Toisena asiana, jota olen pitänyt tarpeellisena ja tärkeänä asiana vaikeassa elämäntilanteessa olevan henkilön auttamiseksi on se, että heille kerrotaan ja tarjotaan apua ja ohjataan oikeanlaisiin palveluihin ilman, että heidän itse tulee ottaa tarjolla olevista palveluista, eduista sekä erilaisista tuista selvää. Sen vuoksi ammattilaisella tulisikin olla riittävän hyvä osaaminen sosiaalialan palvelujärjestelmästä ja hänen tulisi hallita keskeinen lainsäädäntö ja ajaa siten asiakkaan etua niin moniammatillisessa kuin monialaisessakin yhteistyössä. (Sosiaalialan kompetenssit, 2023.)

Olin keväällä 2021 opintoihini liittyvässä ensimmäisessä työelämän harjoittelussa aikuissosiaalityössä ja sain siellä ensimmäisen kosketuksen matalan kynnyksen palveluihin palveluntuottajan ja työntekijän näkökulmasta. Sain huomata, kuinka tärkeää tämä palvelu oli siellä käyville asiakkaille. Harjoittelun aikana minulle ehdotettiin opinnäytetyön tekemistä yhdestä Soiten aikuissosiaalityössä, Kokkolassa, toimivasta palvelusta, aamupalatoiminnasta. Kiinnostuin tästä ideasta heti ja keskusteltuani yksikön esihenkilön kanssa aiheesta aloin työstämään opinnäytetyön suunnitelman runkoa. Opinnäytetyön tutkimuksen aihetta miettiessämme nousi esille tarve tutkia sitä, miten aamupalatoiminta on vastannut sen alkuperäistä suunnitelmaa, onko palvelun avulla onnistuttu tavoittamaan palvelujärjestelmän ulkopuolelle jääviä, avun tarpeessa olevia ihmisiä sekä miten palvelu on vastannut asiakkaiden tarpeita. Toisena tärkeänä asiana haluttiin tietää, miten asiakkaat ovat kokeneet aamupalatoiminnan ja onko sen avulla saatu esimerkiksi ehkäistä syrjäytymistä sekä onko palvelu lisännyt asiakkaiden osallisuuden tunnetta.

Opinnäytetyön aiheen selvittyä otin yhteyttä työelämän ohjaajiini ja järjestin heidän kanssaan Teams-palaverin, jossa keskustelimme opinnäytetyön lopullisesta aiheesta, tutkimusmenetelmästä sekä

asiakaskyselyni sisällöstä. Ennen opinnäytetyöprosessin aloittamista suoritin tammikuussa 2022 hyväksytysti opinnäytetyön analyysitehtävän. Opinnäytetyön suunnitelmani hyväksyttiin keväällä 2022, ja sain tutkimuslupani Soitelta kesäkuussa 2022 (LIITE 6).

Kesällä 2022 sekä alkusyksyn aikana toteutin asiakaskyselyni (LIITE 2) esittelykirjeineni (LIITE 1) aamupalatoiminnassa neljänä (4) eri kertana. Yhden kerran pituus oli kaksi (2) tuntia. Yhteensä sain 14 vastausta kyselyyni, ja tämä oli riittävä määrä onnistuneelle aineiston keruulle, sillä kävijämäärä on ollut palvelussa enimmillään 13 (LIITE 4–5). Samalla tein paikan päällä havainnointia sekä sain työelämänohjaajaltani tarvittavia dokumentteja opinnäytetyötäni varten.

Saatuani riittävän määrän vastauksia asiakaskyselyssäni aloitin aineiston analyysin. Asiakkaani olivat vastanneet kyselylomakkeelle ja palauttaneet valmiit lomakkeet kyselylaatikkoon. Lisäsin heidän antamansa vastaukset anonyymeinä Webropol-ohjelmaan. Kun kaikki vastaukset oli lisätty, tein ohjelman kautta tuloksista raportoinnin, joiden tulokset olen liittännyt opinnäytetyöni keskeisiin tuloksiin (luku 5). Tähän lukuun avasin myös konkreettisesti kaikki tutkimustulokset yksitellen. Tietoperustaa kirjoitin tasaisesti koko ajan opinnäytetyötä tehdessä ja lisäten sitä sen mukaan, kun löysin aiheista enemmän tutkittua tietoa.

Opinnäytetyön prosessi on ollut mielestäni pitkäkestoinen mutta antoisa. Se on sisältänyt välillä erilaisia haasteita mutta kokonaisuudessaan se on ollut mielenkiintoinen matka kohti syvempää oppimistani ammatillisuuteeni. Prosessissa haastavinta oli saada tehtyä valmiiksi opinnäytetyön suunnitelma. Aiheen valinta ja sen otsikointi sekä opinnäytetyön käsitteet olivat vaihteita, joita tuli muutettua useaan otteeseen. Lisäksi tutkimuskysymykset olivat mielestäni aika haasteellisia saada sellaisiksi, että ne sisältäisivät ne asiat, joita oli tarkoitus tutkia. Tähän auttoi paljon ohjaavan opettajan kanssa käydyt keskustelut sekä työelämänohjaajieni kanssa käydyt Teams-palaverit. Näistä saadut palautteet ja ohjeistukset olivat todella tärkeitä koko prosessin aikana. Tutkimuksen tekemiseen liittyvien valmiuksien koin lisääntyneen huomattavasti opinnäytetyötä tehdessä ja sen edetessä. Aineiston analysoinnin koin koko prosessin helpoimmaksi osuudeksi, sillä olin valmistellut kaiken tarvittavan analysointia varten valmiiksi Webropol-ohjelmaan jo asiakaskyselyäni tehdessäni. Ohjelma suoritti raportoinnin, jonka tutkimustulokset sitten avasin luvussa viisi (5), kyselyn tulokset. Lähteiden hakeminen lähdekriittisesti oli taito, joka prosessin aikana kehittyi paljon. Kokonaisuudessaan koko opinnäytetyön prosessi oli kokemus, jonka aikana oppi ymmärtämään ja arvostamaan enenevässä määrin tutkittua tietoa sekä erilaisten tutkimusten merkitystä.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista ei ole sellaisia ohjeita, jotka olisivat hyvin yksiselitteisiä, vaan jokainen tutkimus tulee arvioida kokonaisuutena (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 163).

Laadullisen tutkimuksen yleisiä kriteerejä ovat uskottavuus, siirrettävyys, riippuvuus sekä vahvistettavuus. Vuonna 1985 näihin kriteereihin tehtiin täsmennyksiä, joissa puhutaan totuusarvosta, sovellettavuudesta, kiinteydestä sekä neutraalisuudesta. Laadullisen tutkimuksen tulokset tulisi esittää niin, että lukija ymmärtää, miten sen tutkimuksen analyysi on tehty sekä mitkä ovat olleet sen tutkimuksen vahvuudet ja rajoitukset. Siirrettävyydestä puhuttaessa tarkoitetaan sitä, miten tutkimuksen tulokset ovat siirrettävissä tutkimusympäristöön. Tämä edellyttää tutkijalta huolellista kuvausta toimintaympäristöstä, tutkimukseen osallistuvien valinnan perusteista sekä heidän taustojensa esille tuomista. Lisäksi tulee kuvata selkeästi, miten aineistojen keruu tapahtui sekä kertoa yksityiskohtaisesti analyysistä. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2018, 197–198.)

Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeä tiedostaa ja ymmärtää menetelmä, ja sen lähtökohdat, mitä tulee käyttämään, ja osattava arvioida, sopiiko kyseisen menetelmän käyttö omaan tarkoitukseen. Tähän liittyy esimerkiksi se, miten tutkija käyttää kyseistä menetelmää sekä noudattaa ohjeita sekä kuvaa analyysin eri vaiheita. Tämän lisäksi tulisi kirjata ylös tutkijan toimenpiteet, eettiset kysymykset sekä ajatukset kenttätyön aikana. Luotettavuusongelmia syntyy silloin, jos tutkija johtopäätöksiä tehtäessä käyttää yksipuolista materiaalia tai tulkitsee tulokset ja tekee päätelmät perustuen vain osa-aineistolle. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2018, 199–200.)

Tutkijan tulee kunnioittaa tutkittavien henkilöiden ihmisarvoa ja heidän itsemääräämisoikeuttaan. Tutkimus tulee toteuttaa siten, ettei siitä aiheudu tutkittavana oleville henkilöille ja yhteisölle merkittäviä riskejä, vahinkoja tai haittoja. Tutkittavina olevien henkilöiden luottamus tutkijoihin on peruslähtökohta. Henkilön keskeinen eettinen periaate on tietoon perustuva suostumus osallistua tutkimukseen. Tutkimukseen osallistuvalla henkilöllä on oikeus osallistua siihen vapaaehtoisesti ja hänellä on myös oikeus kieltäytyä siihen osallistumasta. Tutkittavalle ei saa syntyä tunnetta, että hänen on pakko osallistua tutkimukseen. Lisäksi tutkittavalla on oikeus keskeyttää tutkimus halutessaan eikä hänen tarvitse kertoa syytä keskeyttämiselle. (Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa 2019, 7–8.)

Ennen asiakaskyselyn toteutusta hankin tutkimusluvan (LIITE 6) Soitelta opinnäytetyölleni. Opinnäytetyössäni kunnioitetaan siihen osallistuvien henkilöiden ihmisarvoa ja heidän itsemääräämisoikeuttaan. Kaikkia henkilöitä kohdeltiin tasa-arvoisesti sosiaalisten arvojen ja ammattieettisten periaatteiden mukaisesti. (Sosiaalialan kompetenssit, 2023.) Laadin esittelykirjeen (LIITE 1), jossa kerroin itsestäni ja opinnäytetyöni aiheesta. Kirjeessä kerroin myös, että opinnäytetyöhön osallistuminen on vapaaehtoista ja että kyselyn vastaukset tullaan tekemään anonyymeinä. Tämän vuoksi kenenkään vastaajan henkilöllisyyttä ei kyselyssä tunnisteta opinnäytetyön analyysiä tehtäessä. Asiakaskyselylomakkeet tullaan hävittämään tuhoamalla ne silppurissa, kun opinnäytetyöni on valmis. Lisäksi vastaajalla oli halutessaan oikeus keskeyttää kysely, eikä hänen tarvitse kertoa syytä keskeyttämiselle. (Opinnäytetyön eettiset ohjeet, 2022; Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakkoarviointi Suomessa 2019, 7–8.)

Eettisyys on kaiken tieteellisen toiminnan ydin. Eettisyyden tulee olla rehellistä, tutkijan tulee paneutua tutkimaansa alaan ja olla aidosti kiinnostunut aineiston hankkimisesta. Tutkimuksen tekeminen ei saa loukata kenenkään ihmisarvoa eikä moraalista arvoa. Tutkija tulee toimia tavalla, joka edistää tutkimuksen hyödyllisyyttä, ja suhtautua toisiin tukijoihin arvostavasti sekä omalla toiminnallaan vaikuttaa siihen että tieteellistä informaatiota tullaan käyttämään sen vaatimusten mukaisesti. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen, 2018, 211–212.) Oma eettisyyteni tulee hyvin ja johdonmukaisesti esille opinnäytetyössäni. Minulle tärkeitä asioita ovat ihmisen aito kohtaaminen ja se, että asiakkaalle olisi tarjota ja antaa kunnolla aikaa sekä olla kiinnostunut heidän kertomistaan asioista. Omat ajatukset ja tunteet eivät saisi kuitenkaan ohjata omaa toimintaani työssäni. Oman ammatillisuuteni säilyttäminen on minulle erityisen tärkeää ja se, että voisin samalla kehittää ammattitaitoani käyden erilaisissa koulutuksissa. Näin pystyisin päivittämään ja ylläpitämään omaa tietoperustaani ajankohtaiseksi. Ammatillinen vuorovaikutus ja luottamuksellisen asiakassuhteen luominen ovat edellytys hyvälle yhteistyölle, jotta osaa tavoitteellisesti, asiakkaan voimavarat huomioiden osallistaa sekä tukea heitä heidän arjessaan. (Sosiaalialan kompetenssit, 2023.)

Tehdessäni opinnäytetyötäni olen kerännyt aineistoa pitämällä päiväkirjaa sekä tehnyt jokaisesta asiakaskyselykerroistani aamupalatoiminnassa muistiinpanoja. Opinnäytetyöni asiakaskysely toteutettiin lomakekyselynä, jonka laadin käyttäen Webropol-ohjelmaa. Itseni ja opinnäytetyön tilaajan kannalta tämä oli paras vaihtoehto kaikista eri vastausmalleista ja sopi parhaiten kohderyhmälleni. Asiakaskysely ei saanut olla liian vaikea asiakastyhmälleni eikä liikaa aikaa vievää, sillä muuten vastaaminen kyselyyn olisi ollut mahdollisesti puutteellista. Asiakaskyselykaavake tarkistettiin työelämän sosiaaliohjaajilla ja siihen tehtiin yhdessä tarvittavat muutokset, jotta kysymykset ja niihin vastaaminen olivat

tutkimuskysymyksiäni ja kohderyhmääni vastaavat. Kysymyksiin vastaaminen oli mahdollisimman helppoa ja sujuvasti toteutettavissa. Lomakkeen kysymykset olivat suljettuja sekä avoimia kysymyksiä. Suljetuista kysymyksistä koostuva kysely oli nopeampi toteuttaa, eikä se ollut kyselyyn osallistujille liian haastavaa.

Olen omassa opinnäytetyössäni kertonut johdonmukaisesti opinnäytetyön prosessista. Opinnäytetyön toimintaympäristö oli paikka, jossa aamupalatoiminta toteutui. Pidinkin tärkeänä sitä, että sain asiakaskyselyni sekä havainnointini tehtyä juuri tässä kyseisessä konseptissa, sillä se antoi analyysin tekemiseen juuri sen luotettavuuden, mitä tarvitsin. Pystyin tekemään analyysin oikean tiedon havainnoinnin pohjalta, juuri niillä tiedoilla, mitä asiakaskyselytilanteessa todella tapahtui, enkä antanut omien mielipiteiden taikka tunteiden vaikuttaa tulokseen millään tavalla. Tein asiakaskyselykertoja aamupalatoimintaan yhteensä neljä (4) ja yhden kerran pituus oli noin kaksi (2) tuntia. Asiakaskyselyni analysoinnin tein Webropol-ohjelmalla, jolla olin luonut myös asiakaskyselykaavakkeeni (LIITE 2). Tutkimukseen osallistuneet henkilöt vastasivat kyselyyni ja sen jälkeen siirsin heidän vastauksensa yksittelen Webropol-ohjelmaan vastausten analysointia varten juuri niin kuin kyselyyn osallistuneet olivat siihen vastanneet. Vastauksista ei tullut millään tavalla esille se, kuka kyselyyn oli vastannut. Kaikkien vastausten (=14) jälkeen Webropol-ohjelma analysoi vastaukset ja antoi minulle niistä raportin, jonka olen avannut seikkaperäisesti auki luvussa 5 (keskeiset tutkimustulokset) taulukkoineen.

6.3 Johtopäätökset

Kyselyyn osallistuneet asiakkaat aamupalatoiminnassa kokivat, että heidän elämänsä on tullut uutta sisältöä. He ovat saaneet kokea iloa, onnea ja osallisuuden lisääntyntä hyötyä omassa arkipäivässään. Heillä on tunne siitä, että heistä välitetään ja heitä halutaan auttaa pääsemään osalliseksi yhteiskunnan palvelutarjonnasta. Monet kyselyyn vastanneista olivat saaneet itselleen uusia ystäviä, sekä heidän yksinäisyyden tunteensa oli vähentynyt. Lisäksi he kokivat, että ovat saaneet apua, tietoa, ohjausta, tukea ja neuvontaa. Korona-ajan sulkujen aikana, kun toiminta oli suljettu, olivat asiakkaat kovasti kaivanneet toimintaa. Tämä kertoo sen, että aamupalatoiminnalla on suuri sija heidän elämässään, sillä se tuo heille tukea, apua, sisältöä sekä vertaistukea elämäänsä.

Vastaajista melkein kaikki kokivat saaneensa itselleen apua ja hyötyä aamupalatoiminnasta. Kyselystä saadaan selville asiakkaiden halu saada olla mukana jossakin sellaisessa toiminnassa, jossa heille on tarjolla tukea, huolenpitoa sekä tunnetta yhteisesti rakennetusta hyvinvoinnista. Keskusteluaiheissa

nousi esille paljon erilaisia toimintaan, palvelujärjestelmään, etuuksiin ja tukiin liittyviä asioita, joille aamupalatoiminnassa käyneillä henkilöillä oli omassa elämäntilanteessaan suuri tarve.

Ammattilaisilta vaaditaan laajaa, kattavaa ja monipuolista ammattitaitoa, jotta voidaan antaa asiakkaalle hänen tarvitsemansa apu ja tuki. Lisäksi heidän tulisi osata puolustaa heikko-osaisessa asemassa olevien etuja ja tuoda niitä esille vastuullisessa asemassa työskenteleville päätöksentekijöille (Sosiaalialan kompetenssit, 2023.)

6.4 Jatkotutkimushaasteet ja tulosten hyödynnettävyys

Aamupalatoiminnan kautta on tavoitettu hyvin yli 46-vuotiaita, sekä muutama 26–35-vuotias. Alle 25-vuotiaita ei ollenkaan, eikä myöskään 36–45-vuotiaita. Tämä olisi yksi asia, mihin jatkossa pitäisi miettiä ideoita. Jatkotutkimuksena voisi toteuttaa kyselyn sekä tehdä tutkimuksen siitä, miten tavoittaa alle 25-vuotiaat ja 36–45-vuotiaat ja saada heidät osalliseksi toiminnasta? Eivätkö he tiedä toiminnan olemassaolosta vai onko tähän jokin muu syy? Miten tuoda esille tietoa toiminnasta laajemmin, jotta tieto toiminnasta tavoittaisi mahdollisimman suuren joukon?

Tutkimuksessani kävi ilmi, että toiminnan kautta tavoitetut henkilöt ovat hyötynet palvelusta paljon. He ovat saaneet apua elämänhallinnan ongelmiinsa sekä saaneet tarvitsemaansa tukea ja sosiaaliohjausta. Yhteiskunnalle oli suuri etu ja hyöty siitä, että mahdollisimman paljon haastavissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä tavoitettaisiin esimerkiksi tällaisen toiminnan kautta matalalla kynnyksellä, ammattilaisten välisellä tiiviillä yhteisöllä, ennen kuin heidän kokemat ongelmat kasaantuisivat liian suuriksi yksin kantaa.

6.5 Oma ammatillinen kasvuni

Opinnäytetyöprosessin aikana ammatillinen kasvuni sosiaalialan ammattilaiseksi on saanut syvyyttä, monipuolisuutta sekä ymmärrystä ja erilaisia näkökulmia erilaisten asiakasryhmien kanssa työskentelyssä. Olen työstänyt opinnäytetyötäni samalla kun olen tehnyt opintojani sekä koulutukseeni kuuluneita erilaisia työssäoppimisen harjoitteluja. Nämä kaikki yhdessä ovat kasvattaneet ymmärrystäni, työskentelyäni sekä ajattelumaailmaani syvemmäksi, jotta pystyisin kohtaamaan asiakaskuntani heidän

omalla tasollaan ymmärtäen heidän ajatusmaailmaansa, tarpeitaan sekä heidän arjen haasteitaan mahdollisimman hyvin ja monipuolisesti.

Olen ymmärtänyt, kuinka tärkeää on asiakkaan aito kohtaamisen. Tämän ymmärtäminen on kokonaisvaltaisen ja luottamuksellisen asiakassuhteen peruskivi, jonka varaan kaikki rakentuu. Aito läsnäolo, kuunteleminen sekä auttamisen halu ja tahto tulee näkyä ammattilaisen työtavassa, puheessa, eleissä sekä kaikissa muissa tilanteissa mitä asiakkaan kanssa vastaan tulee. Sosiaalialan asiakkaat ovat todella herkkiä aistimaan ja tunnistamaan sekä havaitsemaan, onko häntä auttava henkilö aidosti kiinnostunut heidän asioistaan.

Jotta ammattilainen voi auttaa apua tarvitsevaa henkilöä kunnolla, tulee autettavalla olla aito halu ottaa apua vastaan. Jos tätä halua ei ole, ei sosiaalialan ammattilainen pysty häntä myöskään kokonaisvaltaisesti auttamaan. Tähän tilanteeseen, että asiakas on valmis ottamaan tarjolla olevan avun, tuen ja palvelut vastaan, voi olla pitkäkestoinen tie, joka vaatii sosiaalialan ammattilaiselta kärsivällisyyttä sekä vahvaa motivaatiota sekä halua uskoa siihen, että autettava jossain vaiheessa on valmis vastaanottamaan avun ja saamaan elämälleen paremman suunnan.

Tämä kaikki sisältää osa-alueet, joita sosionomin kompetensseissa tuodaan esille. Se että hallitsee sosiaalialan eettiset periaatteet, asiakastyön, palvelujärjestelmän, ymmärtää kriittisen ja osallistavan toiminnan, on halukas ja kykenevä tekemään tutkimuksellista- ja kehittämistoimintaa sekä ymmärtää työyhteisön merkityksen ja moniammatillisuuden hyödyt, ovat kaikki yhtä tärkeässä osassa sosiaalialan ammattilaisen jokapäiväisessä työssä. Opinnäytetyössäni erityisesti korostuu se, että osaa ymmärtää ja analysoida epätasa-arvoa ja ehkäistä syrjäytymistä erilaisin keinoin ja työmenetelmin.

Vaikka tämä opinnäytetyöprosessi on ollut todella pitkä ja on tuonut myös omia haasteita matkan varrelle, on se kasvattanut minua ihmisenä kokonaisvaltaisesti. Olen oppinut huomioimaan ihmisten tarpeita syvemmin ja monipuolisemmin. Olen myös oppinut yhdistämään sosiaalialan kompetensseissa olevat asiat aikaisempaan terveydenhuoltoalan ammattiin ja yhdistämään ja syventämään kaikkea oppimaani ja osaamistani kokonaisuutena.

LÄHTEET

- Add, T. 2016. Citizenship – New challenges in theory and practice. Teoksessa R. Gothóni, S. Hyväri, M. Kolkka & P. Vuokila-Oikonen (toim.) *Osallisuus yhteiskunnallisena haasteena -Diakonia-ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vuosikirja 2*. Tampere: Juvenes Print Oy. 27.
- Soite. 2022. *Aikuissosiaalityö*. Saatavissa: <https://soite.fi/aikuissosiaalityo>. Viitattu 2.9.2022.
- Gothóni, R., Hyväri, S., Kolkka, M & Vuokila-Oikonen, P. 2016. Inkluisio ja yhteisöllisyys yhteisen hyvän toteutumisenä. Teoksessa R. Gothóni, S. Hyväri, M. Kolkka & P. Vuokila-Oikonen (toim.) *Osallisuus yhteiskunnallisena haasteena -Diakonia-ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vuosikirja 2*. Tampere: Juvenes Print Oy 14, 18.
- Helminen, J. 2016. *Sosiaaliohjaus –lähtökohtia ja käytäntöjä*. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. *Tutki ja kirjoita*. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Hyväri, S & Nylund, M. 2010. Yhteisöllisiä työmenetelmiä syrjäytymisen voittamisessa. Teoksessa T. Laine, S. Hyväri & P. Vuokila-Oikonen (toim.) *Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. 29–42.
- Innokylä. 2022. *Matalan kynnyksen palvelut*. Saatavissa: <https://innokyla.fi/fi/toimintamalleja-ja-menetelmia-tyon-tueksi#matala>. Viitattu 31.10.2022.
- Innokylä. 2022. *Osallistavan sosiaalityön menetelmien pilotin (Otso) toimintamallit*. Saatavissa: <https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/osallistavan-sosiaalityon-menetelmien-pilotin-otso-toimintamallit>. Viitattu 31.10.2022.
- Innokylä. 2022. *Sosiaaliohjaus asumisneuvonnan tukena*. 2022. Saatavissa: <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/sosiaaliohjaus-asumisneuvonnan-tukena>. Viitattu 30.9.2022.
- Kainulainen, S., Paananen, R., Surakka, A. & Saari, J. 2016. Nuorten huono-osaisuus –pysyvää vai ehkäistävässä? Teoksessa R. Gothóni, S. Hyväri, M. Kolkka & P. Vuokila-Oikonen (toim.) *Osallisuus yhteiskunnallisena haasteena -Diakonia-ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vuosikirja 2*. Tampere: Juvenes Print Oy 67,72.
- Kainulainen, S. & Saari, J. 2013. Koettu huono-osaisuus Suomessa. Teoksessa M. Niemelä & J. Saari (toim.) *Huono-osaisten hyvinvointi Suomessa*. Tampere: Juvenes Print. 23.
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2018. *Tutkimus hoitotieteessä*. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Kuntaliitto. 2022. *Sosiaaliohjaus*. Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/sosiaali-ja-terveysasiat/sosiaalihuolto/sosiaalityo-sosiaaliohjaus-ja-omatyontekija>. Viitattu 31.10.2022.
- Laine, T., Hyväri, S & Vuokila-Oikonen, P. 2010. Mitä on syrjäytymisen vastainen työ. Teoksessa T. Laine, S. Hyväri & P. Vuokila-Oikonen (toim.) *Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 11–20.

Leemann, L. & Hämäläinen, R-M. 2015. Matalan kynnyksen palvelut. Saatavissa: https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Matalan_Kynnyksen_Palvelut.pdf/97b1aef8-b8ca-4ec3-ac4c-b80d3e754cec. Viitattu 26.1.2022.

LibGuides. 2022. *Opinnäytetyön eettiset ohjeet*. 2022. Saatavissa: <https://libguides.centria.fi/c.php?g=677248&p=4825672>. Viitattu 24.11.2022.

Oppimateriaali. 2022. *Aineiston analyysi*. Saatavissa: <https://centria.itslearning.com/ContentArea/ContentArea.aspx?LocationID=3327&LocationType=1>. Viitattu 7.9.2022.

Oppimateriaali. 2022. *Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus YAMK*. Saatavissa: <https://centria.itslearning.com/ContentArea/ContentArea.aspx?LocationID=3327&LocationType=1>. Viitattu 7.9.2022.

Paananen, R., Surakka, A., Kainulainen, S., Ristikari, T & Gissler, M. 2019. *Nuorten aikuisten syrjäytymiseen liittyvät tekijät ja sosiaali- ja terveyspalveluiden ajoittuminen*. Saatavissa: [file:///C:/Users/elisa/Downloads/73002-Kirjoitus%20\(sis%C3%A4lt%C3%A4en%20ydinasiat,tiivistelm%C3%A4t%20&%20asiasanat\)-117650-1-10-20190428.pdf](file:///C:/Users/elisa/Downloads/73002-Kirjoitus%20(sis%C3%A4lt%C3%A4en%20ydinasiat,tiivistelm%C3%A4t%20&%20asiasanat)-117650-1-10-20190428.pdf). Viitattu 16.9.2022.

Raunio, K. 2006. *Syrjäytyminen – sosiaalityötä kiinnostavia näkökulmia*. Vaajakoski: Gummerus Oy.

Sosiaalialan amk verkosto. 2023. Sosiaalialan tutkinnot ja kompetenssit. Saatavissa: <https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/sosiaalialan-tutkinnot-ja-kompetenssit/>. Viitattu 5.2.2023.

Sosiaalihuoltolaki 33§. Sosiaalihuollon saatavuus ja saavutettavuus. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301#L4P33>. Viitattu 7.10.2022.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2022. Asiakkaan ja potilaan oikeudet. Saatavissa: www.stm.fi/asiakkaan-potilaan-oikeudet). Viitattu 2.9.2022.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2022. Osallisuuden edistäminen. Saatavissa: <https://stm.fi/osallisuuden-edistaminen>. Viitattu 6.10.2022.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2022. Sosiaaliohjaus. Saatavissa: <https://stm.fi/sosiaalityo>. Viitattu 31.10.2022.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2022. Syrjäytyminen on moniulotteista, köyhyyttä on haastava mitata. Saatavissa: <https://stm.fi/syrjaytymisen-ja-koyhyiden-ehkaisy>. Viitattu 27.9.2022.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2022. Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen. Saatavissa: <https://stm.fi/syrjaytymisen-ja-koyhyiden-ehkaisy>. Viitattu 6.10.2022.

Soite 2.0 -hankekokonaisuuden tilannekatsaus. 2022. Saatavissa: https://soite.fi/soite-tiedotteet?calendar_kpsph-Tiedotteet=1066. Viitattu 6.9.2022.

Soite 2.0 Tulevaisuuden sote-keskus -hanke. 2022. Saatavissa: <https://soite.fi/tsotek-hanke>. Viitattu 6.2.2022.

Sosiaalipalvelut. 2022. Saatavissa: <https://soite.fi/>. Viitattu 2.9.2022.

Talentia-lehti. 2016. Sosiaaliohjauksen monitahoisuus. Saatavissa: <https://www.talentia-lehti.fi/sosiaaliohjauksen-monitahoisuus/>. Viitattu 31.10.2022

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2022. Eriarvoisuus. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus>. Viitattu 6.10.2022.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2022. Hyvinvointi- ja terveyserot/Osallisuus. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>. Viitattu 27.9.2022.

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. 2022. Hyvinvointi- ja terveyserot/Sosionomiset erot näkyvät osallistumisessa. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>. Viitattu 12.10.2022.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2022. Matalan kynnyksen palvelut. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/tulevaisuuden-sosiaali-ja-terveyskeskus/toimintamalleja-ja-menettamia-tyon-tueksi/matalan-kynnyksen-palvelut>. Viitattu 26.9.2022.

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. 2022. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelma. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/tulevaisuuden-sosiaali-ja-terveyskeskus-ohjelma>. Viitattu 31.10.2022.

Tuomi, J. & Sarajarvi, A. 2018. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2019. *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa*. Saatavissa: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf. Viitattu 24.11.2022.

Törmä, S. 2009. Kynnyskysymyksiä -Huono-osaisimmat huumeiden käyttäjät ja matala kynnyks. Hämeenlinna: Sosiaalikehitys Oy.

ESITTELYKIRJE

Hei!

Olen sosionomiopiskelija Centria-ammattikorkeakoulu Kokkolassa, ja teen SOITE:lle opinnäytetyötä koskien aamupalatoimintaa.

Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää, miten aamupalatoiminnassa käyneet henkilöt ovat toiminnan kokeneet sekä selvittää, miten Soite on onnistunut vastaamaan heidän tarpeisiinsa.

Toivon, että voit auttaa minua opinnäytetyössäni ja haluat vastata asiakaskyselylomakkeeseeni. Osallistumisesi on tärkeää, sillä opinnäytetyön perusteella voidaan arvioida ja kehittää SOITEn tarjoamia palveluja.

Opinnäytetyöhön osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja luottamuksellista. Kysely tehdään nimettömänä, eikä siten kukaan tiedä, että olet osallistunut kyseiseen opinnäytetyöhön. Ketään kyselyyn osallistunutta henkilöä ei voida tunnistaa opinnäyteyöstä. Asiakaskyselylomakkeita käytetään vain opinnäytetyötä varten ja ne hävitetään silppurissa heti, kun opinnäytetyöni on valmis.

Kiitos yhteistyöstäsi sekä arvokkaasta ajastasi!

Allekirjoitus

Sosionomiopiskelija

Elisa Sundfors

elisa.sundfors@centira.fi

Asiakaskysely

LIITE 1/2

1. Minkä ikäinen olet?

- ☐ 18–25 vuotta
- ☐ 26–35 vuotta
- ☐ 36–45 vuotta
- ☐ 46–65 vuotta
- ☐ Yli 65 vuotta

2. Mitä kautta kuulit toiminnasta?

- ☐ Tuttavalta
- ☐ Palvelun tuottajalta
- ☐ Muualta. Mistä?

3. Onko tämä ensimmäinen kokemuksesi sosiaalipalveluista?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

4. Kuinka tyytyväinen olet ollut toimintaan?

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

En lainkaan ☐ ☒ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Erittäin tyytyväinen

5. Koetko saaneesi toivomaasi apua itselle tämän toiminnan kautta?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

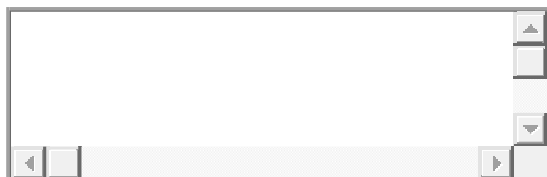
6. Valitse, mitä hyötyä olet palvelusta saanut. Voit valita useamman vaihtoehdon.

- ☐ Juttuseuraa
- ☐ Yksinäisyys vähentynyt
- ☐ Apua lomakkeiden täyttämisessä
- ☐ Palveluohjausta eri palveluihin
- ☐ Ystäviä

☐ Ei mitään yllä olevista

☐ Jotain muuta?

7. Millaista lisätoimintaa toivoisit?

Word Opparin materiaalia Elisa - Tallennettu

Hae (Alt + Q)

Tiedosto Aloitus Lisää Asettelu Suositukset Tarkista Näytä Ohje Kuva Kommentit Kuulumisten vaihto Muokkaus Jaa

Rivitä teksti Kierrä Rajaa Korkeus 9,56 cm Leveys 17 cm Lukitse kuvasuhde Vaihdohtokuvaus

ODT-tiedosto Joitakin yhteensopivuusongelmia saattaa ilmetä, jos muokkaat tätä tiedostoa. Tiedot...

Kohde ja kumppanit

Pilotin kohde / teema / menetelmä:

Otetaan käyttöön jalkautuvan sosiaalityön menetelmiä, Aamupalatoiminta, etsivä työ eri kohteissa

Otetaan käyttöön osallistumista ja vertaistukea edistävää ryhmätoimintaa.

- Sosiaalisen kuntoutuksen ryhmä ja kuntouttavan työtoiminnan ryhmä omalla toimintana

Ketkä tekevät ja keitä mukana (mahdolliset kumppanit):

- Soiten aikuisosiaalityön sosiaaliohjaajat, asumisneuvoja, talonmies-ohjaaja
- Kumppanina Kokkolan Vuokra Asunnot Oy
- Seurakunnat, yhdistykset ja järjestöt
- Asukkaiden tarpeiden mukaan voidaan kutsua paikalle esim. parturi

Kehitetään asumisneuvonnan ja sosiaalityön työparityöskentelyä.

- Sosiaaliohjausta asuinyhteisössä
- Sosiaaliohjaus asumisen/asuttamisen tukena

Sote-uudistus
Tulevaisuuden

Sivu 5/8 265 sanaa suomi Ennakoiva tekstinsyöte: Käytössä 170% Sovita Anna palautetta Microsoftille

Word Opparin materiaalia Elisa - Tallennettu

Hae (Alt + Q)

Tiedosto Aloitus Lisää Asettelu Suositukset Tarkista Näytä Ohje Kuva Kommentit Kuulumisten vaihto Muokkaus Jaa

Rivitä teksti Kierrä Rajaa Korkeus 9,56 cm Leveys 17 cm Lukitse kuvasuhde Vaihdohtokuvaus

ODT-tiedosto Joitakin yhteensopivuusongelmia saattaa ilmetä, jos muokkaat tätä tiedostoa. Tiedot...

Mihin haasteeseen vastataan?

Millaisiin asiakkaiden tarpeisiin tai ilmiöihin vastaamiseksi menetelmiä kehitetään:

- Tavoitetaan palvelujärjestelmän ulkopuolelle jääneitä, avun tarpeessa olevia ihmisiä.
- Lisätään osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.
- Parannetaan asumisviihtymistä.

Mikä on uutta, "uudella tavalla ajateltua" ja innovatiivista:

Ryhmätoimintaa, joka lähtee asiakkaiden tarpeesta.

Jalkautuminen toimistosta ns. etsivään työhön yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Sivu 1/8 265 sanaa suomi Ennakoiva tekstinsyöte: Käytössä 170% Sovita Anna palautetta Microsoftille

Aloitustapaaminen, Soite, pilotti 2, Teams-kokous, 5.1.2022

Sosiaalisen kuntoutuksen aamupalatoiminta
Aikuissosiaalityö / TYP -toiminta

Päivä-määrä	Kävijä-määrä	Keskustelussa esille tulleita asioita	Palaute / Huomioitavaa	Kustannukset
8.1.2021	5	Aktivointi, kuty, työkokeilu, te-toimiston sijainti ja aukiolo	Toimintaa kaivattu joulutauon aikana	25,78e
15.1.2021	8	Aktivointi, kuty	Uusia henkilöitä paikalla	19,64e
22.1.2021	6	Aktivointi, työvoimakoulutus		12,79e
29.1.2021	10	Kulmis, ruokajako, perustoimeentulotuki	Uusia henkilöitä paikalla	10,87e
5.2.2021	12	Soite/asiakasmaksut, Te-toimiston työvoimakoulutus	Toive toiminnan jatkumisesta tuotu esille, uusia henkilöitä paikalla	32,83e
12.2.2021	13	Ruokajako, erityisliikuntakortti	Yksi uusi henkilö paikalla	33,84e
19.2.2021	11	yksinäisyys, työttömyysetuudet, työvoimakoulutus	ei uusia henkilöitä	15,65e
26.2.2021	12	Eläke, etuudet, hautausavustus, ruoka-apu, yksinäisyys liittyen asumiseen ja päihitteettömyyteen, Koronarokotukset riskiryhmälle/ajanvaraus Asiakkaan oikeudet	Yksi uusi henkilö	24,69e
5.3.2021	13	Soiten asiakasmaksuihin liittyvät kysymykset, koulutusasiat, ohjaus terveyspalveluihin	Ei uusia henkilöitä	20,99e
12.3.2021	10	Erytisliikuntakortti, seurakunnan toiminta, ulosotto, osa-aikatyö	Yksi uusi henkilö	24,01e
19.3.2021	12	Kelan etuudet/asumiseen liittyvät tuet, päihitteettömyys, tuettu asuminen	Kolme uutta henkilöä	34,02e
26.3.2021	11	Veroasiat, aamupalatoiminnan jatkuminen	Ei uusia henkilöitä	61,52e (sis. uuden kattilan oston)
2.4.2021		Ei toimintaa, pitkäperjantai		
9.4.2021	13	Soiten asiakasmaksut, yksinäisyys, kelan etuudet, mieliala ja mielenterveys	Yksi uusi henkilö	21,46e
16.4.2021	12	Edunvalvonta, mielenterveyskuntoutujien työtoiminta	Ei uusia henkilöitä	12,70€
23.4.2021	5	Korona-rokotukset	Ei uusia henkilöitä	17,77€

LIITE 2/4

21.5.2021	-	Aamupalatoiminta peruttu pahentuneen koronatilanteen vuoksi	
4.6.2021	-	Peruttu	
28.5.2021	-	Aamupalatoiminta peruttu pahentuneen koronatilanteen vuoksi	
11.6.2021	-	Peruttu	
18.6.2021	-	Peruttu	
25.6.2021		Ei toimintaa, juhannus	
13.8.2021	7	Asiakkaat kertoivat kaivanneen toimintaa tauon aikana. Vaihdettu kesän kuulumisia. Koronarokote tietoutta kysely/rokotusmahdollisuuksista keskusteltu. Lisäksi esitetty toive saada sosiaaliohjausta henkilöille, joka muuttamassa omaan asuntoon.	Ei uusia henkilöitä
20.8.2021	7	Koronatilanne, rokotukset, sosiaaliohjauksen tarve, yhteydenoton tekeminen aikuissosiaalityöhön, päihdepalvelut, asuminen	Ei uusia henkilöitä
27.8.2021	4	Koronatilanne, omaan asuntoon muuttaminen ja sinne saatavilla olevat tukimuodot	Ei uusia henkilöitä
3.9.2021	7	Omaan asuntoon muuttaminen, jatkosuunnitelmien tekeminen, harrastusmahdollisuudet paikkakunnalla, vapaaehtoistyö, hyvinvointi, aamupalan tärkeys	Ei uusia henkilöitä
10.9.2021	6	Koronatilanne, päihdeongelmista erittäin hyvää keskustelua kävijöiden kesken, vertaistuki, uuden palvelun esittelyä (aamupalatoiminta yli 60-vuotiaille)	Ei uusia henkilöitä
17.9.2021	5	Koronatilanne, ruokajako, Kaikukortti, työhön/työkokeiluun lähtemisen kynnys pitkän työttömyysjakson jälkeen	Ei uusia henkilöitä
24.9.2021	7	Ruokajako, päihdepalvelut, mielessä vapaa-ajan toiminta	Yksi uusi henkilö
1.10.2021	7	Pitkäaikaistyöttömyys, eläkkeen riittävyys/laskut	Yksi uusi henkilö
8.10.2021	5	Pahentunut koronatilanne, rokote-passi/Qr-koodin saaminen, mistä? Syksyn pimeys ja sen vaikutus mielialaan	Ei uusia henkilöitä
15.10.2021	6		
			Ei uusia henkilöitä

LIITE 3/4

22.10.2021	5	Koronatilanteesta keskustelua, ulkoilun merkityksestä, ilmaisuokailuista keskustelua ja vinkkejä, muuttamisesta toiselle paikkakunnalle, kouluttautumisesta keskustelua	
29.10.2021	4	Kolmannen koronarokotuksen saamisperusteet, omakotitalon asumiskustannukset, terveydenhuollon palvelut	Ei uusia henkilöitä
5.11.2021	6	Pahentunut koronatilanne, AA-kerhon toiminta, vapaa-ajan toiminta	Ei uusia henkilöitä
12.11.2021	7	Yksinäisyys tuli vahvasti puheissa esille, kokevat hyväksi, kun tietävät, että on paikka mihin tulla.	Yksi uusi henkilö
19.11.2021	8		Ei uusia henkilöitä
26.11.2021			
3.12.2021	9	Kaiku-kortti, koronapassi, aamupalan tärkeys, vuorokausirytmien ylläpito	Ei uusia henkilöitä
10.12.2021	6		Ei uusia henkilöitä

SOSIAALISEN KUNTOUTUKSEN AAMUPALATOIMINA / AIKUISSOSIAALITYÖ

Päivämäärä	Kävijämäärä	Asiat	Palaute / Huomiot
04.02.2022	7	Korona, terveysasiat, kotitalousvähennys	Toimintaa oli kaivattu tauon aikana.
11.2.2022	10	Olympialaiset, kuntouttava työtoiminta, koronaan liittyviä asioita	1 uusi kävijä
18.2.2022	8	Terveys, sairastaminen	ei uusia kävijöitä
25.2.2022	4	Ukrainan sota	1 uusi kävijä
11.03.2022	5	Terveyspalvelut, Ukrainan tilanne, kallistuneet elinkustannukset	ei uusia kävijöitä
18.03.2022	7	Terveys, Ukrainan sota, Kokkolan vapaa-ajan tapahtumat ja toiminta, ihmisen jaksaminen	ei uusia kävijöitä
25.03.2022	6	Koronarokotuspäivät ja ajankohdat, Kokkolasta ja historiasta sekä väestöstä keskustelua, vapaaehtoistyö, ruokajakelut	Ei uusia kävijöitä Keskustelua siitä, kuinka tärkeänä aamupalatoiminta koetaan
01.04.2022	5	Rokotukset ja muut ajankohtaiset maailman menoon liittyvät asiat. Asiakkaat toivat esille palvelun tärkeyden!	Ei uusia kävijöitä.
08.04.2022	5	Päihteet ja terveys. Asiakkaalla huoli terveyspalveluiden pirstaleisuudesta, luukuttamisongelma	Ei uusia
22.04.2022	12	Köyhyys, rahattomuus, työttömyys, ruokajako, aikuissosiaalityön asiakkuuteen pääseminen-> yhteydenotto kuljetuspalvelu (VPL)	2 uutta asiakasta
29.04.2022	5	Etuudet, raha-asiat, vappu, sairaudet/terveys	ei uusia
6.5.2022	13	Äitienpäivästä ja läheisistä keskustelua, kuntouttavasta työtoiminnasta, keväästä ja sen myötä tulleesta vireystilasta, terveydestä	2 uutta
13.05.2022			
20.5.2022	11	Kesän suunnitelmista, hintojen noususta kohdistuen ruokaan, asumiseen ym. Ukrainan tilanne, korona-asiat puhuttavat edelleen	Positiivista palautetta toiminnasta 1 uusi kävijä
27.05.2022		Ei aamupalatoimintaa	
03.06.2022	11	ODV 2.0 -hanke esittelemässä toimintaansa	2 uutta kävijää

LIITE 2/5

10.6.2022	7		Sosionomiopiskelija tekemässä opinnäytetyötä
	9	Palveluihin ohjausta syöpäsairaalle, kerättiin asiakaspalaute, vapaa-ajan tekemine	Ei uusia kävijöitä Sosionomiopiskelija tekemässä opinnäytetyötä
KESÄTAUKO			
5.8.2022	2	Kelan etuudet, kesän tapahtumat ja kuulumiset	Ei uusia kävijöitä
12.8.2022	5	Perheen huolet ja läheisen äkillinen vakava sairastuminen, oma jaksaminen, koronarokotusaikataulujen tarkistaminen	Ei uusia kävijöitä
19.8.2022	7	Sähkön kallistunut hinta, taloudellinen huoli pärjäämisestä, Kelan takaisin perintä eläkkeestä, vakavat sairaudet ja niihin saatava hoito, 1 uusi yhteydenotto Soiten aikuissosiaalityöhön palvelutarpeen arvioimiseksi	1 uusi kävijä
26.8.2022	8	Saatavilla olevat sairaanhoidon palvelut/ ajat, energian hinta ja laskuista selviytyminen-> kelan suhtautuminen toimeentulotuksessa korkeisiin sähkölaskuihin.	Ei uusia kävijöitä
2.9.2022	4	Sähkön hinta, sää, sienestys, ulkoilumahdollisuudet, tv-ohjelmat	Ei uusia kävijöitä
9.9.2022	7	Tulevasta kulttuuritapahtumasta Kokkolassa, viikonlopun suunnitelmat, Neuvonnan aukioloajat ja ajanvaraukseton vastaanoton aikataulut annettu asiakkaalle	Ei uusia kävijöitä
16.9.2022	8	Ohjattu asiakasta täyttämään kysely tulevaan kurssiin, sienestys, terveys	Ei uusia kävijöitä
23.9.2022	6	riippuvuudet, yhdistystoiminta puhelin liittymät	Ei uusia kävijöitä
30.9.2022	10	sähkö ja sähkön hinta, harrastuksen kuten leipominen. Tulevat retket yhdistysten kautta.	1 uusi kävijä
7.10.2022	6	Yhdistysten retket, Kaikukortti, käsityöt	Sosionomiopiskelija tekemässä opinnäytetyötä
14.10.2022			Sissi-sosiaalihoaja tutustumassa aamupalatoimintaan

**Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveys-
palvelukuntayhtymä**

Viranhaltija ja virka-asema
Oikarinen-Nybacka Tarja
Sosiaalijohtaja

Päätös

Tutkimuslupapäätös

Päivämäärä / pykälä
07.06.2022 / § 13/2022

Asia, jota päätös koskee	Tutkimuslupa, Elisa Sundfors, Asiakkaiden kokemuksia matalan kynnyksen palveluista Soiten aikuissosiaalityössä Kokkolassa
Asianosaiset	Elisa Sundfors Vastuualuejohtaja Anu Pippola
Selostus asiasta	Centria ammattikorkeakoulun opiskelija Elisa Sundfors hakee tutkimuslupaa otsikon mukaiselle opinnäytetyölle. Hän on toimittanut hakemuksen lisäksi tutkimussuunnitelman. Opinnäytetyössä on tarkoituksena kuvata yhtä Soiten aikuissosiaalityössä toimivaa matalan kynnyksen palvelua, aamupalatoimintaa. Työssä käytetään laadullista tutkimusmenetelmää ja opinnäytetyö on tilattu Soiten aikuissosiaalityöstä.
Perustelu/ esittelijä	
Päätös	Myönnän anotun tutkimuslupan. Opinnäytetyön valmistuttua, tulee tutkimuslupan myöntäjälle toimittaa sähköinen linkki valmiiseen tutkimusraporttiin.
Allekirjoitus	Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta. Oikarinen-Nybacka Tarja Sosiaalijohtaja
Oikaisuvaati- musohjeet/	Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta. Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava: 1) päätös, johon haetaan oikaisua, 2) miten päätöstä halutaan oikaistavaksi ja 3) millä perusteella oikaisua vaaditaan. Lisäksi oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianomainen) sekä kunnan jäsen.
Oikaisuvaati- musohjeet/ Valitusosoitus/ Muutosvaati- musosoitus	☐ Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta Kiellon peruste ☐ Valitusosoitus - Hallintovalitus
Liitteet	☐ Oikaisuvaatimusohjeet ☐ Valitusosoitus - Hallintovalitus ☐ Muutosvaatimusosoitus

Postiosoite / Postadress:
Mariankatu/Mariegatan 16-20
67200 KOKKOLA / KARLEBY

Käyntiosoite / Besöksadress:
Keskussairaala/Centralsjukh.
Mariankatu/Mariegatan 16-20

Puhelin / Telefon:
(06) 826 4111
Fax: (06) 826 4650

S-posti / E-post:
etunimi.sukunimi@soite.fi
fornamn.efternamn@soite.fi

Internet:
www.soite.fi

Viranomainen

Oikaisuvaatimusohjeet
Kunnallisasiat

Päivämäärä

Pykälä

07.06.2022 § 13/2022

Oikaisu- vaatimus- oikeus	Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.
Oikaisu- vaatimus- viranomainen	Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite Hallitus Mariankatu 16-20 67200 KOKKOLA fax 06-826 4650 kirjaamo@soite.fi
Oikaisu- vaatimusaika ja sen alkaminen	Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kuntalain 140 §:n mukaisesti 7 päivän kuluttua kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana (hallintolaki 59 § ja 60 §). Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä (laki sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa 19 §). Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.
Pöytäkirjan nähtäväksi asettaminen Tiedoksianto asianosaiselle 1)	Pvm Asianosainen ☐ Lähetetty tiedoksi kirjeellä (KuntaL 139§). Annettu postin kuljetettavaksi, pvm/tiedoksiantaja Asianosainen ☐ Luovutettu asianosaiselle Paikka, pvm ja tiedoksiantajan allekirjoitus Vastaanottajan allekirjoitus ☐ Muulla tavoin, miten: Sähköisesti pvm / tiedoksiantaja
Oikaisu- vaatimuksen sisältö ja toimittaminen	Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on tekijän allekirjoitettava. Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä viraston aukioloaikana. Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa myös telekopiona tai sähköpostitse.
Lisätietoja	

Liitetään päätökseen/otteeseen

- 1) Täytetään otteeseen, jos päätös annetaan erityistiedoksiantona tiedoksi kuntalain 137 § 1 momentissa tarkoitetulle asianosaiselle.
Tummennettu alue täytetään myös viranomaiselle jäävään kaksoiskappaleeseen.

Postiosoite / Postadress:
Mariankatu/Mariegatan 16-20
67200 KOKKOLA / KARLEBY

Käyntiosoite / Besöksadress:
Keskussairaala/Centralsjukh.
Mariankatu/Mariegatan 16-20

Puhelin / Telefon:
(06) 826 4111
Fax: (06) 826 4650

S-posti / E-post:
etunimi.sukunimi@soite.fi
fornamn.efternamn@soite.fi

Internet:
www.sosite.fi

